

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KEISTI SEINŲ Miesto SAVIVALDYBĖS VIRAI – Petras Maksimavičius	3
ISTORINIS ĮVYKIS LIETUVAI: VILNIAUS UNIVERSITETAS PATEKO TARP 500 GERIAUSIŲ PASAULIO UNIVERSITETŲ	4
PASIKEITĖ LLD XVIII SUVAŽIAVIMO DATA – Irena Gasperavičiūtė	5
PERGALĖS KVAPAS – Rytis Motiejūnas	6
ATSIBUSKIT. „VIENYBĖ“ LAUKIA – Jurgita Stankauskaitė	11
#SWITCH! UŽPROGRAMAVO SĖKMĘ LIETUVAI: PATEKOME Į GINESO REKORDŲ KNYGĄ	12
PUIKI IŠVYKA – Teresė Jonuškienė	24

KULTŪROS BARUOSE

PIETŲ KORĖJOS ŽAVESYS – Asta Pečiulienė	8
VASAROS RENGINIAI PUNSKO IR LIETUVOJE – Vytautas Pečiulis ..	15

MŪSŲ INTERVIU

SEINŲ VALSČIUJE – Eugenija Pakutkienė	13
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

IŠ PUNSKO LICĖJAUS ISTORIJS – Marytė Černelienė	18
SEINŲ KUNIGŲ SEMINARIJA – Algimantas Katilius	22

JUBILIEJAI

VIDUGIRIŲ MOKYKLOS PRAEITIS SKAMBUČIO AIDAI – Grażina Kibyšienė	20
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Samanų patalpa (Valdo Žilionio nuotr.)

Prie didingo Cheonano menų centro (Valdo Pečiulio nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2016-10-26.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p.
adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693
70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spaudos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Ka tik pasibaigė Seimo rinkimai Lietuvoje. Antrasis turas pasirodė kiek netikėtas, nes po pirmojo „tęsti kovą“ buvo išrinkta tikrai nemažai Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos narių, jie jau kūrė koalicijos planus. Tačiau po spalio 23 dieną vykusio antrojo rinkimų turo paaiškėjo, kad konservatoriai gavo tik 31 vietą Seime. Pirmieji buvo Valstiečių ir žaliųjų sąjunga, gavusi 56 vietas, socialdemokratai – treči su 17 vietų Seime. Vadinas, koaliciją kurs valstiečiai, bet ką jie pasikvies savo partneriais – vis dar neaišku. Nesinorėtų spekuliuoti, kas ir kaip vyks, nes po kelių dienų viskas paaiškės. Akiivaizdu viena – tos partijos, kurios valdė per pastaruosius 8 metus, nesulaukė didelio rinkėjų pasitikėjimo. Lietuviai ieško naujos politinės jėgos, kuri įkvėptų naujų vėjų. Ar Valstiečių ir žaliųjų sąjunga išeitis? Bus matyti per artimiausius ketverius metus. Išsamiau rinkimų rezultatus „Aušroje“ komentuoja Rytis Motiejūnas.

Petras Maksimavičius rašo apie Seinų paradoksus. Miesto burmistras bando ieškoti išeities iš padėties, į kurią atvedė buvęs burmistras Jan Stanisław Kap (Jan Stanisław Kap), savavališkai sumažindamas Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai skirtas lėšas. Per dešimtį metų išaugusi skola šiuo metu miestui, kaip priežodis sako – virvė ant kaklo. Taigi dabartinis burmistras ieško, kaip išspręsti klausimą, tariausi su lietuviškų organizacijų atstovais, kad nereikėtų grąžinti iš karto visos sumos ir bent dalies delspinigių būtų atsiskaityta. Vysk. Antano Baranausko fondo atstovai linkę daryti nuolaidų. Tačiau kaip paaiškėjo per paskutinį Miesto tarybos posėdį, tarybos nariai blokuoja bet kokius burmistro veiksmus šiuo klausimu. Sako – lauks teismo sprendimo. Tai laukime...

Keisti Seinų miesto savivaldybės viraižai

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Seinų miesto taryba spalio 18 d. eilinį kartą nepritarė Seinų miesto vadovo Arkadiušo Novalskio (Arkadiusz Nowalski) pasiūlymui pradėti spręsti išskolinimo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai klausimą. Skubos tvarka sušauktame tarybos posėdyje diskutuota keliais klausimais. Šį kartą pritarta sprendimui 30-čiai metų išnuomoti miestui priklausantį žemės sklypą, kuriame JAV kapitalo firma ketina įkurti jachtų statybos įmonę. Verslininkas deklaruoja, kad įkurtoje įmonėje darbą gali gauti apie 150 vietinių gyventojų. Šio klausimo svarstymas vos nepasibaigė verslininko pasitraukimu, kai tarpusavy konfliktuojančios miesto valdžios nesugebėjo priimti reikiamų sprendimų. Kiek šie planai yra realūs, kol kas sunku spręsti. Tačiau verta priminti, kad panašaus pobūdžio įmonės jau veikia Augustave ir prabangias jachtas sėkmingai eksportuoja net už Europos ribų.

Kitas klausimas svarstytas jau ne taip sėkmingai. Diskusijos priminė populiarią Lenkijos televizijos sekmadieniais transliuojamą serialą „Ranczo“. Šiame seriale „auksinėmis“ mintimis jau tapo „viršaičio“ pasvarstymai apie nedarbo mažinimą. Jis nesutiko savivaldybėje įdiegti nedarbo mažinimo programos vien todėl, kad jį sumažinus savivaldybė netektų centrinės valdžios finansinės paramos kovai su nedarbu. Panašiai diskutuota ir Seinų miesto savivaldybės tarybos posėdžio metu.

Seinų miesto vadovas bandė

tarybos narius įtikinti, kad delsimas spręsti išskolinimo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai klausimą kiekvieną dieną didina skolą ir anksčiau ar vėliau miestui teks pakloti dar didesnę pinigų sumą. Šiuo metu skola viršija 2 mln. zlotų ir ji nuolat didėja, kadangi skaičiuojami įstatymais numatyti delspinigiai.

Seinų burmistras spalio 13 d. sutarė su Vysk. Antano Baranausko fondo „Lietuvių namai“ Seinuose atstovais dėl galimo palankesnio delspinigių skaičiavimo metodo, kuomet tam tikrą laikotarpį delspinigių suma būtų didinama atsižvelgiant į infliacijos rodiklius, kas leistų sumažinti ją keliais šimtais tūkstančių zlotų. Tačiau su sąlyga, kad taip sutaupytos lėšos bus skirtos Seinų ir Jonavos miestų bendro projekto įgyvendinimui.

Gana painiai pristatytam sumanymui Seinų miesto taryba nepritarė. Tačiau verta atkreipti dėmesį į kelis svarbius diskusijos momentus. Diskutuojuojant dauguma tarybos narių leido suprasti, kad be galutinio teismo sprendimo jie net nelinkę diskutuoti apie skolos „Žiburio“ mokyklai grąžinimą. Abejojo, ar miesto užsakyto vidaus audito paskaiciavimai yra patikimi. Beje, Vysk. A. Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose jau kreipėsi į teismą ir paprašė tarpininkauti, kad kilęs ginčas būtų išspręstas bendru šalių susitarimu galbūt per 15 metų susikaupusią skolą grąžinti ne iš karto, bet per kelerius metus. Taigi pasiūlė ieškoti kompromiso ir sutarimo,

kad gana didelė miesto išskolinimo suma neprivestų prie savivaldybės finansų griūties ir nesukeltų nereikalingo visuomenės susipriešinimo. Juk akivaizdu, kad teismui įpareigojus iš karto grąžinti daugiau kaip 2 mln. zlotų bus būtina taupyti, ypač miestui priklausančiose institucijose ar savivaldybės administracijoje. Dėl to didės žmonių nepasitenkinimas. Tačiau Seinų miesto taryba nesiėmė šio klausimo svarstyti. Nepritarė taip pat pasiūlymui sumažinti delpinigių ir taip sutaupius gana didelę pinigų sumą ją skirti Seinų ir Jonavos bendro projekto įgyvendinimui.

Ši diskusijos dalis buvo pati įdomiausia. Seinų vadovas argumentavo, kad tai vienintelis projektas, kurį Seinų miestas rengia su Lietuvos savivaldybe. Pasak jo, nuolatiniai konfliktai mūsų miesto savivaldybėje privedė prie to, kad kitos Lietuvos savivaldybės nenori turėti reikalų su Seinais, kadangi laiko juos nepatikimu partneriu. Be to, siūlomas projektas visapusiškai naudingas miestui,

kadangi gali sumažinti jo išskolinimą mokyklos atžvilgiu. Sutaupyti pinigai būtų panaudoti savam 15 proc. įnašui į projektą, pagerėtų miesto įvaizdis Lietuvoje ir galiausiai Seinai gautų apie 1 mln. zlotų europinių lėšų. Seinų burmistras pristatė ir sumanymą, kaip tas lėšas panaudoti. Projektas numato paramą verslumo mieste plėtrai, o konkretus rezultatas būtų Seinų savivaldybės pastato remontas, kokio jis nematė jau daugiau kaip 40 metų. Tai neįtikino daugumos tarybos narių. Galima buvo išgirsti įdomių argumentų. Pavyzdžiui, tokių, kad projekte numatyta įkurti (ES lėšomis) naujas darbo vietas, o tokiu atveju „teks mokėti algas naujiems darbuotojams“. Kitas argumentas – pradėjus savivaldybės pastato remontą, darbuotojai negalės remontuojamose patalpose dirbti, bus iškelti į kitus savivaldybei priklausančius pastatus, todėl nukentės tiek darbuotojai, tiek interesantai, kuriems reikės susirasti naujose patalpose sėdinčius darbuotojus. Kaip

tokiu atveju iškeisti remontuojamame kabinete grindis, neišnešus baldų ir nepaprašius darbuotojo išeiti į koridorių – nieks nesiėmė svarstyti.

Kokios išvados? Paprasčiausiai būtų parašyti – liūdnos. Neseniai dar atrodė, kad Seinų miestas savo istorijoje jau ne kartą pasimokė, kuo baigiasi tuščias „politikavimas“ ir tarpusavio intrigos. Paskutinė katastrofiškai pasibaigusi buvo miesto valymo įrenginių statybos byla. Tai dėl šios blogai suplanuotos ir įgyvendintos investicijos Seinų skolos negrąžintos jau kelis dešimtmečius. Atsimenu, kaip 1995 metais, kai vyko „Lietuvių namų“ pastato statyba, tuometiniai vietos politikai pasididžiūdami pabrėždavo, kad Seinuose kyla pats moderniausias ir gražiausias objektas. Ne, ne apie „Lietuvių namus“ kalbėjo. Didžiavosi kylančiu dideliu miesto nuotekų valymo rezervuaru ir prie jo statomais administraciniais pastatais. Ar istorija vėl pasikartos?

Istorinis įvykis Lietuvai: Vilniaus universitetas pateko tarp 500 geriausių pasaulio universitetų

Vilniaus universitetas (VU) pirmą kartą Lietuvos aukštojo mokslo istorijoje pateko tarp 500 geriausių pasaulio universitetų. Oficialiai paskelbtame pasaulio universitetų reitinge „QS World University Rankings 2016–2017“ VU užima rekordinę 481–490 vietą. Praėjusiais metais tame pačiame reitinge VU atiteko 501–550 pozicija.

Pagal bendruosius rodiklius VU išlaiko stabilią pažangą strategiškai svarbiose srityse – VU puikiai įvertintas pagal vienam dėstytojui tenkantį studentų skaičių (217 vieta), aukštą akademinę reputaciją ir reputaciją

tarp darbdavių. Pagal pastarąjį rodiklį didžiausias šalies universitetas pakilo net per 44 pozicijas ir užima 352-ąją vietą. Gerėjo ir mokslinės produkcijos duomenys – 2011–2015 m. citavimų skaičius kito daugiau nei trečdaliu – augimas siekė 34,6 proc.

„Lyderyste šalyje neapsiribojame – mūsų tikslas yra stoti į vieną gretą su geriausiais Europos universitetais, o tam reikės ir mūsų, ir valstybės susitelkimo. Vilniaus universitetas, optimizavęs savo resursus, pademonstravo proveržį, tačiau jei aukštajam mokslui ir stipriausiems šalies universitetams nebus skiriamas

deramas dėmesys, esamas pozicijas išlaikyti bus sunku“, – sakė VU rektorius prof. Artūras Žukauskas.

„QS World University Rankings“ yra didžiausias nepriklausomas pasaulinis universitetų reitingas, sudaromas kasmet nuo 2004 m. Šiomet iš viso svarstytos daugiau nei 4 tūkst. universitetų paraiškos, beveik tūkst. universitetų buvo įvertinti. Galutiniai rezultatai sudaromi vertinant akademinę reputaciją, reputaciją tarp darbdavių, studentų ir dėstytojų santykį padaliniuose, citavimo dažnumo indeksą, užsienio dėstytojų dalį ir užsienio studentų skaičių.

Pasikeitė LLD XVIII suvažiavimo data

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Lenkijos lietuvių draugijos (LLD) XVIII suvažiavimas vyks lapkričio 13 d. (sekmadienį) 9.30 val. Seinų „Lietuvių namuose“, o ne lapkričio 12 d., kaip anksčiau planuota ir „Aušroje“ buvo rašoma. LLD taryba, posėdžiavusi spalio 23 d., pakeitė anksčiau nustatytą Suvažiavimo datą.

Pasak LLD pirmininko Algirdo Vaicekausko, daug kas užsiminė, kad Draugijos tarybos nustatyta Suvažiavimo data nepatogi ir netinkama, mat šeštadienį žmonės turi įvairių darbų arba noro išvažiuoti – mat ilgas savaitgalis. Sekmadienį – visai kas kita. Tarybos nariai pritarė šiai nuomonei ir pakeitė anksčiau

nustatytą datą.

A. Vaicekauskas paaiškino, kad ankstesnis Tarybos nustatytas delegatų į Suvažiavimą rinkimo būdas nepasiteisino. Mažai kas atėjo į susitikimus, kurie buvo surengti Punske, Seinuose, Vidugiriuose ir Žagariuose. Tad Taryba pasiūlė papildyti delegatų sąrašą, kreipiantis į lietuviškas įstaigas (mokyklas, kultūros namus, redakcijas), kad ir jos išrinktų savo atstovus. Idėjai visi vienbalsiai pritarė. Taip pat pasiūlyta pakviesti ankstesnio Suvažiavimo delegatus. Pirmininkas perskaitė ir trumpai pakomentavo LLD XVII suvažiavimo nutarimus ir jų įgyvendinimą. Pagal juos bus paruošta LLD

valdybos veiklos ataskaita.

Pirmininkas A. Vaicekauskas visos Tarybos vardu pasveikino Astą Pečiulienę, spalio 19 d. gavusią ypatingą apdovanojimą – Palenkės vaivadijos maršalkos statulėlę už meninę kūrybą, kultūros propagavimą ir sklaidą 2015–2016 metais. Tai svarbus išskyrimas, turint omeny, kad Punsko lietuvių kultūros namų direktorė buvo apdovanota už lietuvių kultūros populiarinimą. Tokie išskyrimai ne tik prestižas, bet ir žingsnis parodant tautinei daugumai tautinės mažumos kultūrą.

Sveikiname Astą!

*Š. m. spalio 19 d.
Punsko LKN direktorei
Astai Pečiulienei suteiktas
Palenkės vaivadijos maršal-
kos apdovanojimas už nuo-
pelnus kultūros srityje.*

*Ta proga sveikiname mūsų
Vadovę, linkime Jai neišsenkan-
čios energijos, kantrybės ir noro
dirbti su mumis ir mums.*

*Miela Asta, savo darbais ir sie-
kiais kasdien rodai mums kelią,
kuriuo privalo žengti susipratusi
tauta. Tokių asmenybių kaip Tu
dėka mes esame pastebimi už
savo mažosios tėvynės ribų.*

Šokių grupė „Vychiai“

Pergalės kvapas

RYTIS MOTIEJŪNAS

Pirmosios rimtos rudens darganos šiemet sutapo su Seimo rinkimų kovomis. Pradžioje dar tikėjomės šios tokios šilumos ir bobų vasaros vilties, tačiau artėjant lemiamam antrajam rinkimų turui, orai visai subjuro. Praeivius košė gaižūs vėjai, savo gėla primenantys ne spalį, o sausį. Po to atėjo dargana ir pasipylė įkylus lietūs, kai kur iškrito ir pirmosios snaigės, kol kas šlapios.

O politinis gyvenimas per šias tris spalio savaites buvo tikra gamtos priešingybė. Vykę naujųjų parlamentarų rinkimai kėlė tiek aistrų, kad kartais atrodė, jog pati gamta nori ataušinti kai kurių pernelyg įkaitusių politikų galvas.

Šiandien, kai rinkimai pasibaigė, galime jau be emocijų aptarti jų rezultatus. Bet apie viską nuo pradžių.

Pirmasis rinkimų turas, kai buvo dalijamasi puse Seimo vietų, teikiama partijų sąrašams, ypatingų sukrėtimų neatnešė. Visą rinkimų naktį pirmavusius valstiečius-žaliuosius paryčiais pavijo ir nežymiai aplenkė konservatoriai. Laimėtojai gavo 20, valstiečiai 19, o valdžioje buvę socialdemokratai 13 sąrašo vietų. Likutį nuo 70 mandatų tarp savęs pasidalijo liberalsąjūdiečiai, gavę 8 vietas, partija „Tvarka ir teisingumas“ bei Lietuvos lenkų rinkimų akcija, šiemet pasivadinusį dar ir krikščioniškųjų šeimų sąjunga, pasidalinusios dar po 5 vietas ir gavusios kiek daugiau nei po 5 % sąrašo

balsų. Tvarkiečių atveju tai sėkmė, o lenkams, tikinantiems, esą jie atstovauja ne tik vietos lenkams (6,6 % Lietuvos gyventojų), bet ir rusams (5,8 %), gauti vos 5,5 % balsų nuo pusės visų rinkėjų – graudžiai mažoka... Pirmajame ture vienmandatėse apygardose laimėjo tik konservatorė I. Šimonytė ir du LLRA atstovai Pietryčių Lietuvoje (kaip jau beveik „įprasta“).

Didžiuoju spalio 9 d. netikėtumu tapo Darbo partijos pralaimėjimas. Pasitraukus iš politikos jos įkūrėjui V. Uspaskichui, ji nesugebėjo peržengti 5 % barjero. Šį skaičių viršijo N. Puteikio vadovaujama Centro partija, kartu su

K. Krivicku pasivadinusį Antikorupcine koalicija, bet gavusi tik kiek daugiau nei 6 % balsų (koalicijoms reikalingi 7 %). Daugelio politologų laidoti liberalai irgi nustebe, nes buvo ketvirti. Nieko nelaimėjo A. Zuoko vadovaujama eilinė liberalų versija, pasivadinusį Lietuvos laisvės sąjunga. Nepasisekė ir Žaliųjų partijai, partijai „Lietuvos sąrašas“, prorusiškai Lietuvos liaudies partijai ir net tautininkų-jaunalietuvių aljansui. Savo politinę egzistenciją baigė ir „Drąsos kelio“ partija.

XXX

Dvi savaites tarp balsavimų virė aistros, abi šauniausiai pasirodžiusios politinės jėgos – valstiečiai ir konservatoriai – dėliojo visokias įmanomas

koalicijų ir sąjungų kombinacijas. Po meilikavimų ir komplimentų vienas kitam sakymo atėjo metas ir piktesnėms gaidelėms. Pagaliau spalio 23 d. buvo sprendžiamas dar 68 Seimo narių vietų likimas vienmandatėse apygardose (primename, kad 3 vienmandatininkai buvo išrinkti dar pirmajame ture).

Į antrąjį rinkimų turą išėjo maždaug po vienodai ir valstiečių, ir konservatorių – 40 ir 42. Socialdemokratai turėjo 21 kandidatą, kitų partijų atstovų buvo likę žymiai mažiau. Nykokas spalio lietutis kiek sumažino rinkėjų skaičių, bet jis nebuvo labai jau mažas – pirmajame rinkimų ture balsavo pusė visų šalies piliečių, antrajame apie 38 % (skaičiuojama su balsavusiaisiais paštu).

Nors valstiečiai ir būgštavo, kad mažesnis rinkėjų aktyvumas yra palankesnis konservatoriams, rezultatas pranoko visus jų lūkesčius. Buvo nušluoti ne tik konservatoriai, bet ir socialdemokratai. Neregėta naujove tapo valstiečių kandidatų pergalė miestuose, ko dar niekada nėra buvę. Štai konservatorių tvirtovėje Kaune jie laimėjo tik vienoje apygardoje, kur kandidatavo G. Landsbergis, kitos šešios atiteko valstiečiams. Skamba ironiškai, tačiau konservatorius šįkart išgelbėjo Vilnius, kur jie laimėjo 7 iš 11 apygardų, net (fantastika!) Naujojoje Vilnioje, kur visada laimėdavo lenkas, rusas arba socialdemokratas, antra pirmajame rate buvusi konservatorė po įtemptos kovos įveikė save išsikėlusį Rusijos „mylėtoją“ A. Paleckį. Nepasisekė antrajame rinkimų ture kovojusiam A. Zuokui Vilniuje. Dar didesnė

*Seime bus 56 valstiečiai,
31 konservatorius,
17 socialdemokratų, 14
liberalsąjūdiečių,
9 tvarkiečiai, 8 lenkai,
2 darbiečiai ir dar 3
„pavieniai“ deputatai.*

Ramūnas Karbauskis

sensacija Vilkaviškyje, kur dabartinis premjeras pralaimėjo garsiam sportininkui (valstiečiui), pralaimėjo ir daugybė žymių konservatorių bei socialdemokratų. Konservatoriai gavo dešimt vienmandačių apygardų, o socialdemokratai telaimėjo tik keturiose. Juos aplenkė net liberalai, prie 8 turėtų mandatų pridėję 6 pergales apygardose. „Tvarkos ir teisingumo“ partijos laimikį papildė 3 mandatai, Darbo partijos atstovai laimėjo dviejose apygardose. Vieną mandatą prisidėjo LLRA, po vieną atstovą turės Antikorupcinė koalicija (tas pats N. Puteikis), „Lietuvos sąrašas“ (ekonomistė A. Maldeikienė) ir Žaliųjų partija (jos vadovas L. Balsys). Dar keletą vietų laimėjo nepriklausomi kandidatai, bet, regis, du iš jų įsilies į valstiečių, o vienas į tvarkiečių gretas.

Šiandien visos galimybės laimėtojų – Valstiečių ir žaliųjų sąjungos,

vadovaujamos gan ekstravagantiško agro-oligarcho ir milijonieriaus R. Karbauskio, rankose. Jis ir abs-tinentas, ir mecenatas (naivokas serialas „Naisių vasara“), ir netgi rusų biznierių draugas. Šis žmogus sakosi norįs kalbėtis dėl koalicijos ir su konservatoriais, ir su socialdemokratais. Jis sakosi norįs Lietuvai tik gero ir sieks susitarti net ir su prezidentu. Kalba R. Karbauskis sklandžiai, bet tai kol kas tik kalbos... Žadama, kad šalį valdys specialistų vyriausybė.

Kažką atspėti iš jo komandos narių, kuriuos jis atsivedė į Seimą, labai sunku. Ten yra ir padorių žmonių,

ir paprasčiausių politinių avantiūristų, jau daug kartų keitusių savo kailį. Yra ir žymių savo mokslo sričių specialistų, ir politikų, žinomų tik savo gimtosiose rinkimų apygardose.

Ar ši kompanija susitars su tikėtinais koalicijos partneriais, kas jie bebūtų? Ar neprasidės mums jau įprastos ir įgrisusios postų dalybos tarp nugalėtojų? Deja, pirmieji pokalbiai po rinkimų baigties nuvylė. Ir laimėtojai, ir pralaimėjusieji tiesiog nevaldė nervų ir demonstravo aroganciją. Bet gal išsimiegoję didžiųjų partijų lyderiai nusiramins ir nuspręs dirbti „vardan tos Lietuvos“, o ne dėl siaurų partinių ar asmeninių ambicijų. Taip norėtųsi tikėti, kad bus geriau.

Seime bus 56 valstiečiai, 31 konservatorius, 17 socialdemokratų, 14 liberalsąjūdiečių, 9 tvarkiečiai, 8 lenkai, 2 darbiečiai ir dar 3 „pavieniai“ deputatai. Kaip iš jų sulipdyti

parlamentinę daugumą? Žinoma, logiškiausia būtų valstiečių ir konservatorių koalicija. Bet politika kompromisų menas, ir čia būna neįtikinamiausių kombinacijų. Juk tariamus bičiulius, kurie nesukalbami arba reikalauja per daug, visada galima pakeisti mažesne ir sukalbamesne būsimos koalicijos partnere...

XXX

Taigi ar nustebino šie rinkimų rezultatai? Turbūt ne. Mūsų piliečiai mėgsta gelbėtojus. Per ketvirtį nepriklausomos Lietuvos istorijos amžiaus tokių buvo net keletas. Labai apmaudu, bet nei vieni iš tų gelbėtojų neįvykdė savo pažadų, daugelio to meto politikos žvaigždžių jau ir nepamename. Bet žmonėms būdinga tikėti geresne ateitimi...

Ar tai blogai? Ar vaikiškai naivu ir kvaila? O gal vis dėlto galimybė pakeisti įgrisusią valdžią, neįvykdžiusią (ar net nebandžiusią įvykdyti) savo pažadų, yra viena iš demokratijos taisyklių? Juk visai netoli nuo Vilniaus turime ir kitokį politinio kraštovaizdžio variantą, Rusiją ir Baltarusiją, kur valdžia atsinaujina tik tiek, kiek jai leidžia atsinaujinti valstybės galva. Štai Rusijoje po šiųmečių Dūmos rinkimų neliko nė vieno (ten 450 deputatų) opozicijos deputato. Sakoma, kad ankstesnėje kadencijoje toks buvo vienas. Neką geriau ir 40 km į rytus nuo Vilniaus. Čia irgi rinkti deputatai, bet demokratijos „daug daugiau“. Į 110 vietų žemutinius parlamento rūmus pateko net dvi ne valdžios deputatės, viena tikrai iš opozicinės partijos, kita gal net ir netyčia... Juk reikia mūsų kaimynų prezidentui kažkaip parodyti demokratinį laisvų atgimimą. Vakariečiai, susirūpinę nesibaigiančiu karu Ukrainoje ir sankcijomis Rusijai, ėmė palengva jas naikinti Baltarusijai.

O kaip bus pas mus? Pagyvensim, pamatysim.

Pietų Korėjos žavesys

ASTA PEČIULIENĖ

2016-ieji metai Punsco lietuvių kultūros namų šokių grupei „Vyčiai“ įsimintini pasiliks ilgam ne tik dėl to, kad grupė šventė veiklos 15-metį, bet ir todėl, jog rugsėjo pabaigoje – spalio pradžioje savaitę laiko praleido rytinėje Azijos dalyje, Pietų Korėjoje – Seule ir Cheonane. Cheonanas – tai miestas, esantis į pietus nuo Pietų Korėjos sostinės Seulo (maždaug 1,5 val. kelio).

Tai buvo jau ketvirtoji bendra Alytaus kultūros ir komunikacijos centro ansamblio „Varsa“ bei Punsco LKN šokių grupės „Vyčiai“ kelionė (ir koncertai pasauliniuose festivaliuose). Šį kartą vėjas mus nubloškė į Tarp-tautinių šokių festivalių federacijos (FIDAF) organizuojamą didžiulį pasaulio šokių festivalį, kuriame dalyvavo šokių kolektyvai iš 16 pasaulio šalių. Apstulbome sužinoję, kad šio

festivalio organizavimui Cheonano miesto savivaldybė skyrė per 2 mln. JAV dolerių.

Iš Frankfurto oro uosto į Seulą skridome 10 valandų. Oro uoste mus pasitiko besišypsanti korėjiečių porėlė, rankose laikanti lentelę su užrašu „Lithuania – VARSA“. Vienas iš mūsų globėjų kalbėjo angliškai – pasirodo, jis trečio kurso studentas, studijuojantis anglų kalbą. Iš mūsų gidų laikysenos susidarėme įspūdį, kad korėjiečiai – gana santūri ir uždara tauta, nėra labai kalbūs ir atviri. Nesupratome, ar čia dėl kalbos barjero, ar tiesiog toks tautos bruožas. Ilgiau pabendraavę su mūsų globėjais pajutome, kad tai labai malonūs ir nuoširdūs žmonės, bet paklusniai vykdantys visus viršininkų nurodymus. Jokių sprendimų savarankiškai priimti negali ir nedrįsta.

Pirmas dalykas, kuris mus sužavėjo – autobuso vidus: du dideli televizoriaus ekranai, lempučių, blizgučių bei spalvotų šviesuliukų margumynas lubose, drapiruotos langų užuolaidos.

Visi festivalyje dalyvaujantys kolektyvai buvo apgyvendinti viename didžiuliam viešbutyje „Tedin“ Cheonane – greta didžiulių, kerinčių savo didybe, plotu ir elegantiškumu, naujoviška architektūra kultūros rūmų.

Prieš įeinant į viešbutį buvome įspėti, kad Korėjoje yra priimta namuose, viešbučiuose vaikščioti basomis, dėl to ir mes buvome paprašyti paklusti šiam įpročiui ir kambario prieangy nusiauti batus. Viešbutis didžiulis, puikiai įrengtas, švarus, su visais patogumais...

Festivalio koncertai vyko ne tik Cheonane, bet ir Seule. Turbūt didžiausią įspūdį paliko festivalio atidarymo ceremonija, kurią stebėjo apie 30 tūkst. žiūrovų. Čia mes patyrėme dar vieną šoką, kai atėję pamatėme jūrą juodaplaukių galvų. Mums tai buvo neįprastas vaizdas, mat esame pratę matyti šviesiaplaukių ar įvairių spalvų žmonių galvas, o čia buvo vien tik juodos, todėl tas tamsumas mus pribloškė. Retkarčiais matėsi žilos galvos ir nė vienos plikos.

Festivalio koncertai vykdavo dažniausiai kartą per dieną. Nemažiau įspūdingas buvo gatvių paradas. Nesupratome, kodėl nuo ankstyvų pietų sustatyti gatvėse laukėme jo pradžios. Tik vėliau

Valdo Pečiulio nuotr.

Festivalio atidarymas Cheonano menų centre

pasirodė, kad organizatorių užmojis buvo pagrįstas. Laukėme saulėlydžio, kad visi svečiai pamatytų naktinį Cheonaną. Mus akino lempučių, neonų, milijonų šviesuliukų spindesys, kuris gatvę parado metu apšvietė įvairiausiais atspindžiais. Jų fone – įvairių tautų muzika, stelbianti klausytojų ausis, bei šokėjų atliekami šokiai, žavintys žiūrovų akis. Gatvė – plati, didžiulė, abiejose pusėse nesuskačiuojama minia žiūrovų. Patirti tokį jausmą mums buvo didžiulė dovana.

Labiausiai varginantis visada būdavo laukimas. Laukėme repeticijų, laukėme pasirodymų, laukėme autobuso... Visur visko reikėdavo laukti. Mes juokavome, kad festivalio organizatoriai buvo numatę ne tik maitinimo, poilsio, repeticijų, koncertų, kelionių, bet ir laukimo laiką. Laukti reikėdavo vieną ar kelias valandas, bet ir tai mums buvo nauja patirtis, be abejo – įdomi. Tada galėjome pažioplinėti ir stebėti čionykščius gyventojus.

Mūsų globėjai – studentai savanoriai – labai stengėsi mums pataikauti ir kuo artimiau supažindinti su korėjiečių virtuvės įvairove. Dažniausiai valgėdavome skirtingose vietose ir skirtingus patiekalus. Maistas Korėjoje labai skanus ir įvairus, tačiau gana aštrus. Kiekvieną rytą pusryčius valgėdavome viešbutyje, o likusį maistą – vis kokiose nors įdomiose vietose. Mums teko paragauti kelių dešimčių rūšių suši, jautienos šonkaulių sultinio, kuris yra retenybė ir ganėtinai brangus, moliūgų saldžiarūgštės sriubos, net ir japonų tradicinio maisto, kurį valgėme sėdėdami ant grindų, korėjiečių tradicinio maisto – kimči (kimchi) – aštrių raugintų kopūstų, kurie ne itin atitiko mūsų skonį ir tiko skrandžiui, bet ragavome juos ir dar kitokius gardesius. Korėjiečiai valgo ir jūros gėrybes įvairiais pavidalais, daug daržovių, žuvų patiekalų, o prie visko dar ir ryžių. Rečiau jų meniu aptinkama mėsa ir ji yra žymiai brangesnė už likusius patiekalus. Pastebėjome, kad jie neturi tokios duonos, kurią mes esame pratę

valgyti. Vienintelė, kurią radome parduotuvėse – buvo duonelė skrudinimui. Bet korėjiečių kultūroje yra pavadinimas „korėjietiška duona“, tai graikinio riešuto formos saldus pyragėlis su saldžiu įdaru ir riešuto gabaliuku viduje. Ir šitos duonutės ragavome.

Kitas mus nustebinęs dalykas – žolėmis apaugę šaligatviai. Mes gyvenome priemiestyje, kuriame nematėme nė vieno vaikštančio žmogaus, išskyrus festivalio dalyvius. Priėjome išvadą, kad jie visi dirba.

Cheonano centre ar pačiame Seule, kur žmonių šiek tiek vaikštinėjo, bet ne minios, jie būtinai rankoje (ne rankinėje ar kišenėje) turėjo mobiliojo ryšio telefoną. Teko skaičiuoti, kad korėjiečiai 60 % mokėjimų atlieka būtent telefonu. Štai ko mes labiausiai pavydėjome korėjiečiams – laisvo priėjimo prie interneto. Ar važiuojant autobusu, ar bet kurioje miesto dalyje – visur buvo įmanoma prisijungti prie bevielio interneto.

Be abejo, neaplenkėme ir prekybos centrų, tačiau mūsų nuostabai perskaičiavus jų pinigėlius – vonus – į mūsų zlotus ar eurus pasirodė, kad viskas yra žymiai brangiau negu Lenkijoje ar Lietuvoje. Sužinojome, kad korėjiečių vidutinis atlyginimas tai 4 tūkst. JAV dolerių. Gatvėmis važinėja tik Korėjos gamybos automobiliai – Hyundai ir KIA, tik retkarčiais

Prie gėlėtosios korėjietės šokėjos Cheonane

matydavosi ir kitokių markių transporto priemonių. Visi automobiliai nauji, dideli tarsi limuzinai.

Belaukdami gatvių parado, kalbėjomės (anglų kalba) su praeiviu. Jam labai patiko mūsų karūnos ir jis, vyresnio amžiaus žmogus, pasakojo, kad didžiujasi esąs korėjietis, jam jo šalis labai patinka, čia gyventi gera ir nieko netrūksta... Smagu buvo išgirsti tokį žmonių samprotavimą.

Korėjoje stebino mus dar daug kas: šalia festivalio vietos vykstantis didžiulis turgus, į kurį atvažiavo autobusas su bankomatu (!); autobusas, stovintis gatvėje su užvestu varikliu, kuris smalkių neleido į orą – jos vamzdžiu patekdavo į požeminį kanalą (!); didžiuliai būriai policininkų, prižiūrinčių tvarką, maloniai nusiteikusių praeivių atžvilgiu (!);

Vienas iš konkursinių pasirodymų Cheonane

įėjus į parduotuvę tave nuoširdžiai sutinkantis, besišypsantis, žemai nusilenkiantis apsauginis (!); belaukiant gatvių parado bažnyčioje rastas estetiškas ir švarus tualetas (!); labai daug kavinių ir greito maisto užkandinių (matyt, dauguma maitinasi mieste, o ne namuose) (!); gėlių darželyje apie vieną krūmelį plušančios penkios moterėlės (o ne kaip įprasta pas mus – viena moteris penkiems gėlynams) (!); turgavietėse, aikštėse keliasdešimt tvarkdarių, renkančių šiukšles (!).

Korėjoje didžiausią dalį sudaro netikintieji – apie 46 % populiacijos, apie 29 % yra krikščionys, apie 23 % Budos išpažinėjai, o likusieji – kitų tikėjimų atstovai.

Be repeticijų, koncertų, „laukimo“, turėjome progą aplankyti Cheonaną ir Seulą. Cheonane pamatėme šventyklą, išpuoštą smulkiomis spalvotomis medinėmis detalėmis, kurioje svarbiausią vietą užėmė auksinis Budos atvaizdas. Buvome įspėti, kad į šventyklą privalome eiti basomis. Matėme didžiulį Budos paminklą. Nuvykome į Korėjos nepriklausomybės aikštę. Apgailestavome, kad per mažai laiko buvo skirta aplankyti Korėjos istorijos muziejų. Jo dalį pamatėme tik prabėgomis. Sustoję nusifotografavome prie Laisvės

statulos, menančios korėjiečių išsivadavimą iš japonų okupacijos. Matėme taip pat paminklą – du didžiulius sparnus, simbolizuojančius dvi atskirtas Korėjas. Seule aplankėme išpūdingus ir didingus Karalių rūmus bei televizijos bokštą, iš kurio atsivėrė miesto panorama. Pasirodo, Seule gyvena per 10 mln. gyventojų (tai kokios 3 ar 4 mūsų Lietuvos!). Kolektyvo vadovai su ansamblių atstovais turėjo progą dalyvauti FIDAF

kongrese, kuris vyko Seule prie didžiulio dangoraižio „Lotte World Tower“ (jo aukštis daugiau kaip 550 m; tai antras pagal dydį pasaulyje bokštas).

Daug kas mus stebino Korėjoje. Pamatėme, kad tai puikiai išsivysčiusi, puošni šalis, kur įrengta daug gėlynų. Joje gyvena laimingi, darbą turintys žmonės. Visi nepaprastai malonūs ir nuoširdūs, besišypsantys ir skubantys padėti. Gera matyti, kad žmonės kažkur kitur gyvena taip gerai, kaip mes savam krašte.

Ir mes ten buvome. Ką pamatėme akies kampe – dalijamės su Jumis. Jei kam kada nors pasitaikys proga vykti į Pietų Korėją – nesvarstykite, nuvažiuokite, pamatykite, koks pasaulis įdomus ir žavus.

Nuoširdžiai dėkojame „Varsos“ ansamblio vadovui, kuris gavęs kvietimus vykti į festivalius niekuomet neužmiršta Punsco šokėjų, taip stiprindamas bendradarbiavimą ir skatindamas draugystę tarp Alytaus ir Punsco dzūkų.

Prie didžiulio Budos Cheonane

Atsibuskit. „Vienybė“ laukia

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Bendruomenes kuria žmonės. Žmonių tapatumu slypi vienybės galia. Vienybėje kurstoma ištikimybės bendruomenės testinumui. Testinumą palaiko kartos, o jas – kiekviena ateinanti nauja karta. Nauja karta, tai jaunimas, į kurio rankas atiduodamas istorijos likimas.

Lenkijos lietuvių bendruomenė gyvuoja uždaramame trikampyje. Viena jo viršūnė – pati mažiausia – stovi didžiausiam taške. Tai Suvalkų lietuvių bendruomenė, kurios noras išlikti yra žymiai didesnis už patį miestą. Čia gyvuoja „Vienybės“ klubas, „įprasminantis ir stiprinantis suvalkiečių ryžtą, meilę gimtajai žemei, kraštui“, – rašo Kazimieras Baranauskas naujausioje savo knygoje „Po tėviškės stogu“. Klube kiek įmanoma tempiamos testinumo grandinės. Jos tol laikys lietuvius, kol bus kam jas stiprinti. Jau ne pirmus metus keliama Suvalkuose gyvenančių lietuvių abejingumo problema. Kalbama ne tik apie šaltą nusistatymą „Vienybės“ klubo atžvilgiu, bet apskritai šiame krašte gyvenančios lietuvių bendruomenės veiklai, išlikimo pastangoms. K. Baranauskas, rašydamas apie suvalkiečius, teigė, kad bendra kalba, lietuvių kalbos pamokos, choras, vaikų Kalėdų eglutės programėlės, „Suvalkiečio“ žodis žadino žmonių norą išlaikyti tautinį tapatumą. Jeigu ne veiklos įvairovė, kažin ar „Vienybė“ būtų sugebėjusi pritraukti Suvalkų lietuvius į savo gretas. Įvairovė džiugino lietuvius, tačiau laikui bėgant vis mažiau yra norinčiųjų ja pasinaudoti. Kodėl? Į šį klausimą bandyta ieškoti atsakymo

pokalbiuose su „Vienybės“ klubo esamais ir buvusiais nariais, Suvalkų lietuvių jaunimu ir šiame mieste dirbančiais, bet negyvenančiais punskiečiais.

Paklausus Suvalkų lietuvių jaunimo, ar prisijungia prie „Vienybės“ klubo veiklos, jie išpažįsta, kad anksčiau čia lankydavosi gana dažnai. Aktyviai dalyvaudavo klubo organizuojamuose renginiuose, lietuviškose šv. Mišiose, šventėse. Anot jų, lietuvių kalbos pamokos Suvalkuose teigiamai veikė vaikučius ir paauglius. Mokytoja sugebėdavo pritraukti jaunąją kartą ruošti įvairioms programėlėms. Šiandien pašnekovai sako, kad nedalyvauja „Vienybės“ klubo veikloje. Priežastis yra gyvenamosios vietos pakeitimas dėl pasirinktų tolimesnių mokslų, pavyzdžiui, Lietuvoje. Jiems skaudu žiūrėti į išsausėjusį, jaunų dvasių netekusį „Vienybės“ klubą. Kaltina tik sustingusius, tautinį tapatumą pametusius tėvus. Didžiausią įtaką jaunajai kartai turi ne mokytojai, o tėvai. Su šiuo teiginiu sutinka ir vyriausi klubo nariai, ir pats jaunimas, dalyvavęs Suvalkų lietuvių gyvenime. Jie prisipažįsta, kad iš pradžių suaugusiųjų veikla klube nelabai patraukdavo vaikus. Jiems smagiausia būdavo paįsodykauoti, paragauti skanumynais nukrauto vaišių stalo. Bet tai nėra svarbu. Juk kiekvienas iš mūsų taip pradėjo savo kelionę bendruomenėje. Vis dėlto Suvalkų lietuvių jaunimas priduria, kad jau vaikystėje suprato klubo egzistavimo svarbą, žinojo, kokiais tikslais keliauja į „Vienybę“ ir ką veiks susitikę su vietos lietuviais. Jaunimas sako, kad vaikystėje smagu

būdavo klube. Žinojo, kad čia sutiks draugus lietuvius. Nekyla abejonių, kad kartos atstovams smagiausia būti su savo kartos žmonėmis. Reikia pripažinti, kad kartų traukos procesas vyko visais laikais ir turbūt tai niekada nepasikeis. Galima žvilgtelti į šiandienos veikiančias, pavyzdžiui, meno grupes, kur jaunimas šoka su jaunimu, vyresnieji vaidina su vyresniaisiais. Toks suskirstymas turi įtakos jų susidomėjimams, požiūriui į grupinę veiklą, joje augančioms vertybėms, pasaulėvokai, tapatybės stiprinimui, pasaulėžiūrai ir, žinoma, kolektyvo darbo kokybei, kurią siurbia žiūrovas. O jeigu nuo scenos plaukia teigiama energija, žiūrovas su tokia pačia jėga atiduoda palaikymo galią pasirodžiusiam kolektyvui. Taip kurstoma vienybė, taip sukasi jos gyvavimo ratas.

Nedažnai tenka susidurti su vyresniųjų teiginiu, kad šiandieninė globalizacija yra normalus dalykas, veikia ji visus – be išimčių. Suvalkų lietuviai sako, kad natūralu, jog jaunimas išvyksta į didesnius miestus ir palieka tėvų namus, siekdami savo tikslų, noro paragauti karjeros. Tačiau ne visi išvažiuoja. Nemažai jų pasilieka gimtajame mieste. Ir tik dėl neišvykusiųjų, ir tik dėl jų abejingumo kyla nerimas vyresniųjų širdyse. Nerimaujama ne vien dėl jaunimo, bet ir jų tėvų, kurie yra vedliai vaiko gyvenime. Jeigu šie eis lietuviybės išlaikymo pėdomis, vaikas keliaus jiems iš paskos. Į praeitį mintimis sugrįžęs K. Baranauskas pasakoja, kad puikiai atsimena laikus, kai jo vaikai noriai vykdavo į lietuvių susitikimus tiek Suvalkuose, tiek Punske

ar Seinuose. Vėliau, jiems paūgėjus, įžengus į paauglystės laikotarpį, atsirasdavo šiokių tokių protesto išraiškų. „Jokiais būdais jų nepalikdavom namuose. Vaikai visur važiuodavo su mumis“, – sako jis. Tik tokiu būdu bręstantis jaunas žmogus pratinosi prie aplinkos, kur buvo plėtojamas jo tapatumo jausmas, gebėjimas save identifikuoti, atsakyti į klausimą „Kas aš esu?“

Drąsiai atviraujantis jaunimas teigia, jog norint jaunąją kartą įtraukti į Suvalkų lietuvių veiklą būtina, kad ji lankytų lietuvių kalbos pamokas, dalyvautų lietuviškose pamaldose ir tautinėse šventėse. „Viskas priklauso nuo tėvų“, – sako jauniausieji. Šie itin kritiškai žvelgia į suaugusiuosius, kurie dėl įvairių priežasčių, „ypač tinginystės“ ir patogumo būti nepriklausomiems, nesirūpinti bendruomenės ir tautos reikalais, nesidomi Suvalkų lietuvių išlikimu. Kreipiant dėmesį į Suvalkuose organizuojamas lietuvių kalbos pamokas, pakalbintas jaunimas stebisi šaltu tėvų požiūriu į savos kalbos pagrindų mokėjimą. Pasirodo, kad „kiekvienoje mokykloje būna skelbiamas kvietimas į lietuvių kalbos pamokas“. Pranešimų netrūksta. Trūksta šeimų, kurios tautiškai susiprastų

ir paėmusios savo atžalas už rankos vestų mokytis gimtosios kalbos.

Ne kartą buvo keliamas klausimas dėl tų lietuvių, kurie dirba, mokosi, sėkmingai plečia nuosavus verslus Suvalkuose. Šiuo atveju atsakymą rasti nėra labai sunku. Nemažai Punske ir Seinų lietuvių kas dieną važinėja į Suvalkus tik dirbti. Šiame mieste jie negyvena. Laisvalaikį leidžia savo kaimuose ar miestelyje. Tenka pridurti, kad sulaukiama keistos reakcijos, kai pasiūloma prisijungti prie Suvalkų lietuvių veiklos. Natūralu, kad patogiausia ir geriausia kultūrine veikla užsiimti ten, kur arčiausia, prie pat namų. Dirbantys Suvalkuose nemato jokių problemų kas dieną sukurti ne vieną dešimtį kilometrų į darbą, o gyventi, pavyzdžiui, Punske. Jiems priimtinas toks gyvenimo būdas. Anot jų, laisvadienius gali leisti vietoje, prie kurios yra pripratus, kuri juos užaugino. Sunku kalbėti apie tuos, kurie gyvena ir yra sukūrę šeimas Suvalkuose. Nors bandyta juos pakalbinti, tačiau į visus klausimus buvo atsakyta tyla. „Vienybės“ klubo nariai pasakoja, kad ne kartą yra kalbėję su šio miesto lietuvių šeimomis, raginę prie jų prisijungti. Dažniausiai skųstasi laiko trūkumu arba pasakota apie nenorą peržengti

namų slenkščio po sunkių darbo valandų. Tikriausiai yra tokių, kuriems apskritai nepatinka „Vienybės“ susitikimų forma, leidžiamų drauge vakarų pobūdis. Argi čia problema? Kiekviena į pasaulį ateinanti karta įneša ko nors naujo. Tai pasakytina apie kiekvieną bendruomenę. Laikui bėgant jos keičiasi, su naujais nariais atkeliauja naujos mintys. Suvalkų lietuviai atviri naujoms idėjoms, ištiesę rankas laukia jaunosios kartos, nes klubo išlikimo klausimas kybo tik virš jos galvos.

Šiai bendruomenei, kaip ir kiekvienai pasaulio bendrijai, būtina charizmatiška asmenybė, sugebanti sudrebinti snaudžiančią visuomenę. Jokia institucija ar muzikuojantis kolektyvas neegzistuoja be žmogaus, galinčio tapti gyvos ląstelės varikliu. Nebūtina viskuo užversti bendruomenių pirmininkų. Būtina savęs paklausti, kaip ir kuo galime vieni kitiems padėti. Šiandien žvilgsniai krypta į naująją „Ančios“ vadovą Vytautą Batvinską. Suvalkiečiai sako, kad „tai yra jaunasis mūsų bendruomenės atstovas“, kuris galbūt bent per muziką sugebės pakrutinti miegančią tautos dalelę.

#SWITCH! užprogramavo sėkmę Lietuvai: patekome į Gineso rekordų knygą

Rugsėjo 9 d. Lietuvoje #SWITCH! renginio metu pasiektas didžiausios programavimo pamokos Gineso pasaulio rekordas. Rekordo siekė 712 7–13 metų mokinių iš visos Lietuvos. Programavimo pamoką vedė Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos instituto profesorė Valentina Dagienė, jos esami bei buvę doktorantai.

Komanda sukūrė Gineso rekordo

pamokai skirtą programavimo platformą. Kadangi rekordas skirtas paminėti Lietuvos 100-mečiui, pamokos metu mokiniai gavo simbolinę užduotį – suprogramuoti Gediminių stulpus ir nuspalvinti juos vėliavos spalvomis.

Su Gineso pasaulio rekordu #SWITCH! renginyje prasideda projektas „Užprogramuota sėkmė“. Lietuvos šimtmečio paminėjimui skirtą projekto tikslas – iki 2018-ųjų metų pa-

baigos su programavimu bus supažindinti 10 tūkst. moksleivių visoje šalyje.

Seinų valsčiuje

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Visi stengiasi gerai ir laiku atlikti darbus, tačiau kartais pasitaiko kliūčių ir darbai kaupiasi, jų daugėja... Ūkiuose darbas verda ypač vasarą ir rudenį. Tuomet ūkininkai šienauja, kerta javus, ima daržus, kukurūzus, kad būtų kuo džiaugtis patiems ir žiemą šerti gyvulius.

Kaip šiemet sekėsi ne tik ūkininkams, pasiteiravau Seinų valsčiaus viršaičio Dariaus Adomo Lastausko.

Eugenija Pakutkienė: Ar geri ūkininkams šie metai?

Darius Adomas Lastauskas:
Ūkininkams 2016 metai geresni

už praeitus. Nors pavasario sausra ir šaltas oras trukdė vegetacijai, bet birželio lietus atgaivino žolę ir daržus. Kukurūzams tai ypač geras metas, nes pernai ištikus sausras neišnaudotos trąšos suveikė tik šiemet, tad užaugo dideli, sultingi, su didelėmis burbuolėmis. Atolą sunku buvo surinkti, nes kai nuo liepos vidurio pradėjo, tai iki rugpjūčio pabaigos be paliovos lijo. Reikėjo labai stengtis tinkamu metu nupjauti ir kiek padžiūvusį spėti surinkti šieniniui. Javai po lietų kiek paūgėjo ir netrukus nunoko, tačiau pliaupiantis lietus neleido jų nukirsti, o vėliau kai kur sunku buvo įvažiuoti į javų laukus, nes žemė buvo įmirkusi.

E. P.: Kokių sunkumų turėjote

šiais metais, prasidėjusiais šaltoku, be lietaus pavasariu, o paskui – su lietinga rugiapjūte? Ar susilaukėte ūkininkų skundų, prašymų?

D. A. L.: Pavasarį buvę nekaip, vasarą ne per labai augo javai, o paskui jie gulė ir žėlė, nes dėl lietaus įmerktos žemės prasitęsė rugiapjūtės darbai. Kai pavasarį ilgai nelijo, visi bijojo, kad nepasikartotų sausra kaip pernai, kuomet labai trūko pašaro, daugelis sumažino galvijų kiekį. 2015 m. paraiškas dėl sausras padarytų nuostolių pateikė 540 ūkininkų ir visi gavo 200 zł už hektarą pašalpos. Mokestis valsčiui už preliminarų hektarą skaičiuojamas pagal rugių kainą. Pernai ji buvo 59 zł už kvintalą, o šiemet rugių kaina mažesnė, tad ir mokesčiai ūkininkams bus mažesni.

Šiemet javai menkesni nei pernai, bet kukurūzai geri, vietomis užaugo kaip miškas, jų aukštis siekė 4 metrus ir užaugino po 2–4 vertingas, baltymų pilnas burbuoles. Pernai ūkininkai jaudinosi, kad lietaus nėra, o šiemet per lietų sunku buvo įvažiuoti į laukus. Javų, ypač vasarinių, varpų nebuvo gausu.

E. P.: O kas naujo valsčiaus mokyklose?

D. A. L.: Birželį Seinų valsčiaus jaunimas išvyko į Olandiją – 40 Seinų 2-osios gimnazijos mokinių (iš gausių šeimų) 12 dienų nemokamai lankė šią šalį. Po dvejų metų vėl bus tokia

Seinų viršaitis Darius Lastauskas „Žiburio“ mokykloje

Irenos Gasperavičienės nuotr.

Seinų valsčiaus viršaitis Darius Adomas Lastauskas Maršalkos įstaigoje su vaivadijos maršalka Jeży Leščynskiu (Jerzy Leszczyński) ir valdybos nariu Stefanu Krajevskiu (Stefan Krajewski) – sutarties dėl paramos Ugniagesių savanorių tarnybai pasirašymas

Lietuva. Lankosi daug turistų. Reikia kuo nors sudominti.

Marina ve ir Sumave įrengiama fotovoltaiška. Lietuvos investuotojas Alnuose sukūrė nemažai darbo vietų. Renigiamas projektas dėl biodujų jėgainės 500–600 ha. Ūkininkai galėtų parduoti. Jei su miestu bendradarbiautume, tada eity elektra ir šiluma miestui. Tokie ūkiai turėtų užtikrintas pajamas iš biodujų.

pati galimybė kitiems vaikams. Fondo atstovai bei mūsų vaikus lydėję mokytojai irgi buvo patenkinti.

Ketinama vėl sugrįžti prie 8–mečių mokyklų. Vietos mokyklose užteks. Vaikų darželiai perpildyti, nes šešiamečiai nepradėjo kaip pernai lankyti I klasės.

E. P.: Kokie darbai šiemet valsčiuje atlikti?

D. A. L.: *Per atostogas Krasnovo ir Pockūnų mokyklose apšildytos iš išorės sienos. Pateikėm projektą dėl termoizoliacijos. Šiemet taisyta nemažai kelių, žvyruota, apie 15 kilometrų padengta asfaltu, 20 vietų užlieta sutrupinta asfalto mase – Burbiškių, Gavieniškių, Berznyko, Sumavo, Liasankos link. Nelaukiame kaip įprasta rinkimų, kad prieš juos tiesume kelius, nes 2018 m. kainos bus didesnės. Su Lazdijų meru kalbėjau dėl bendrų projektų. Jie bendradarbiauja su Baltarusija, tai būsiąs trijų valstybių projektas, nes mes jau esam įtraukti. Kelius (6 km) nuo Seinų iki Bubelių, nuo Aradnykų iki Berznyko bei žiedą Pockūnuose (kad būtų*

saugiau) tvarkysim sykiu su Seinų apskritimi. Kalbėjau su apskrities viršininku P. Alško (P. Alszko), ir yra galimybė bendradarbiauti su apskritimi tvarkant jai priklausančius kelius. Norėsime naudotis parama pagal tarpsieninę programą (ji siekia net 85 %). Išvis be bendradarbiavimo šiais laikais sunku ką padaryti. Kuriam planus ir su artimiausiais valsčiais. Numatėme tvarkyti 18 kelių. Pateiktos deklaracijos dėl kelių Burbiškiai–Radžiūčiai, Berznykas–Zaruby, greitai laiku bus pateikta dėl kelio Bubeliai–Krasnavas ir kt. Geri keliai reikalingi ūkininkams. Dideli traktoriai ir vežama mediena iš Lietuvos dažnai dėl per didelio svorio laužo asfalto dangą.

Į kelius Seinų valsčiuje privalome investuoti. Daug jau padaryta ar pradėta daryti. Europos Sąjungos parama iki 2020 m. – tai paskutinis šansas, nes jau paskui nebus galimybių gauti paramą. Daug darbų laukia. Pateikiau deklaraciją investicijoms, reikia pasirušti, kad kuo daugiau pasinaudotume ES plėtros 2015–2020 planais. Turime bendradarbiauti su

Turėjom pasiūlymą statyti vėjo jėgaines, bet rašėm raštus ir atsisakėm. Gražus mūsų kraštovaizdis niekaip nesiderina su jėgainėmis. Geriau tegu plečiasi kaimo turizmas. Be to, mums padeda valstybės įstatymai. Tad net trys siūlėsi investuotojai pamatė, jog jokių būdu nesutiks ūkininkai ir nepritars ekologai. Gina ir valstybė.

Reiktų sumažinti 2016 m. mokesčius ūkininkams. Mat dėl nestabilių kainų prasčiau sekasi ir kyla baimė. Nukritusi pieno supirkimo kaina. Jei būtų 1,20 zł už litrą – tai ūkininkus tenkintų. Kiaulienos taip pat mažos kainos ir dėl plintančios ligos ilgainiui gali visai uždrausti kiaules auginti, jau dažnos kontrolės vykdomos, kankina ūkininkus. Ir gyvulių nestabilios kainos. Dalis uždarė kiaulių fermas, kiti karvių skaičių mažino. Vėluoja ir mažinamos priemonės už turimą hektarą žemės.

E. P.: Ačiū už pokalbį.

Vasaros renginiai Punske ir Lietuvoje

VYTAUTAS PEČIULIS

Vasarą apsilankius Lietuvoje ir Suvalkų trikampyje teko dalyvauti įvairiuose renginiuose. Birželio 23 d. Klaipėdos Jono kalnelyje vyko Lietuvos televizijos laidos „Duokim garo!“ finalo tiesioginė transliacija. Į iškilmingas varžytuves pasitaikė proga nuvažiuoti su Punsko lietuvių kapela „Klumpė“, kuri atliko dalį programos, atstovaudama Dzūkijai. Nepamainomi vaizdai ir proga pamatyti atlikėjus iš įvairių Lietuvos vietovių. Laimėjo Žemaitijos atstovai, nes už juos daugiausia žiūrovų atidavė balsus. Dar būnant Klaipėdoje prasidėjo Joninės. Kadangi kapelos vadovas Jonas Zakaravičius ir kolektyve dainuojantis Jonas Uzdila šventė vardadienį, kapelos dalyviai tinkamai juos pasveikino. Iškilmingiau Joninės buvo atšvęstos tarp giminių pas

pusbrolių Joną Zimnicką šeštadienį, kur visa giminė susirinko jo pasveikinti. Platesniu mastu Joninės buvo minimos sodyboje „Pas Albiną“, Šilainėje prie Seivų ežero.

Birželio 25 dieną vyko Punsko Kovo 11-osios licėjaus 60 metų jubiliejaus minėjimas, o prieš jį visą savaitę – įvairūs absolventų susitikimai. Buvo surengtos parodos ir skaityta daug pranešimų apie mokyklos reikšmę lietuvių gyvenime. Pirmiausia atnašautos mišios Punsko šventovėje, dalyvaujant mokinių garbės sargyboms prie vėliavų. Po iškilmingų mišių Lietuvių kultūros namuose įvyko pagrindinis minėjimas, kuriame dalyvavo iš visur suvažiavę buvę mokiniai. Atvyko taip pat prof. Vytautas Landsbergis ir Lietuvos vyriausybės garbūs atstovai. Dalyvavę

minėjime pirmųjų metų mokiniai (vėlesniais metais mokytojai) Julija Pykytė-Čėplienė, Juozas Sigitas Paransevičius ir Algis Uzdila buvo tinkamai pagerbti. Vėliau koncertavo visi licėjaus buvę ir dabar veikiantys meno kolektyvai. Pasirodė susibūrę garbaus amžiaus atlikėjai, kurie prieš daugelį metų, būdami mokiniai, dalyvavo saviveikloje. Po koncerto pabendraavime su vaišėmis susitiko iš visur atvykę buvę gimnazistai. Jų buvo ir iš Kanados, Jungtinių Amerikos Valstijų bei Lietuvos. Licėjaus absolventai pakrikę po pasaulį. Baigę aukštuosius mokslus, jie dirba Lenkijoje, Lietuvoje, kituose kraštuose, net ir užjūryje. Licėjus yra išleidęs apie pusantro tūkstančio įvairių kartų absolventų, kurie suskrido kaip paukščiai prisiminti savo jaunystę.

Šaulio dienos minėjimo dalyviai Vilniuje. Antros eilės viduryje iš kairės stovi: Artūras Paulauskas, Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Liudas Gumbinas, prezidentas Valdas Adamkus, krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, Irena ir Vytautas Pečiuliai, Severinas Dubininkas

Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio minėjime prie paminklo Soldino miške. Iš kairės: Vytautas Pečiulis, Lietuvos Mokslų Akademijos choro pirmininkas Vilius Maslauskas, Lietuvos užsienio reikalų viceministras Mantvydas Bekešius, Lietuvos ambasadorius Lenkijoje Šarūnas Adomavičius ir Lietuvos gynybos atašė Lenkijoje plk. ltn. Rimantas Jarmalavičius

Birželio 27-ąją vyko Šaulio dienos iškilmingas minėjimas Vilniaus miesto rotušėje, dalyvaujant visų šaulių rinktinių atstovams. Jį organizavo Lietuvos šaulių sąjunga. Ta proga buvo suteiktas garbės šaulio vardas buvusiam prezidentui Valdui Adamkui. Iškilnėse dalyvavo valdžios atstovai, kurie sveikino šaulių organizaciją.

Birželio 29 d. Punsco parapijoje švenčiami šv. Petro ir Povilo atlydai. Iškilmingesnės pamaldos tą dieną, nes dalyvauja kunigai iš kaimyninių parapijų ir nemažai dvasininkų iš Lietuvos. Po mišių vyksta procesija aplink šventovę. Nešamos bažnytinės vėliavos, altoreliai ir šventųjų figūros. Aikštėje prie bažnyčios prekyautojai išdėsto įvairių prekių. Panašiai, kaip seniau atlyduose būdavo.

Dvi dienas anksčiau, kad nesutaptų su renginiu Punske, lietuviškos Seinų „Žiburio“ mokyklos aikštėje vyko Karaliaus Mindaugo karūnavimo dienos minėjimas. Programoje pasirodė mokyklos meno ansambliai

(pradedant darželinukais, baigiant gimnazistais), svečiai iš Lietuvos bei Vidugurių kapela. Buvo jaučiama šventinė nuotaika. Didelė pagarba lietuviškai mokyklai, kuri prisideda prie lietuviškumo išlikimo.

Liepos 6-oji – Karaliaus Mindaugo vainikavimo diena, kurią viso pasaulio lietuviai vienu metu gieda „Tautišką giesmę“. Punske Lietuvos himnas buvo sugiedotas prie Lietuvos kultūros namų. Susirinko minia – tikriausiai per penkis šimtus žmonių. Matėsi atstovų iš Lietuvos pasienio vietovių. Dalyvavo su vėliavomis atsargos karininkai, šauliai ir tremtinių bei politinių kalinių atstovai. Giedota labai iškilmingai, pritariant Punsco kapelai. Sveikinimo žodį tarė dalyvavęs krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, Punsco valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas ir aš, gimtinėje viešintis Vytautas Pečiulis iš Kanados. Minia dar ilgai nesiskirstė, dainavo patriotines dainas.

Kalniškė – tai ne tik legendomis ir

dainomis pagarsėjęs miškas. Čia tuoj po karo vyko didžiausios partizanų kautynės su sovietine kariuomene. Kalvoje kovėsi apie 80 partizanų, iš kurių 44 žuvo nelygioje kovoje. Nieks tiksliai nenustatė, kiek žuvo sovietų kareivių, bet liudininkai sakė, kad išvežė daug žuvusiųjų prikrautų sunkvežimių. Kiekvienų metų gegužę Kalniškėje rengiamas minėjimas, į kurį atvyksta kariuomenės, šaulių ir kitokios paskirties karinės organizacijos. Kalva gražiai tvarkoma, joje pristatyta daug kryžių ir koplųstulpių. Minėjime dalyvavęs Punsco parapijos kunigas Marius Talutis sumanė pastatyti kryžių nuo Punsco lietuvių. Jį pagamino medžio drožėjas Zenonas Knyza. Kryžius buvo pašventintas per mišias Punsco šventovėje. Jo pastatyti nuvyko kun. Marius Talutis, Petras Vitkauskas. Aš pasisiūliau jiems padėti. Parinkę tinkamą vietą, iškasę pamatui duobę, sumaisę cemento mišinį, pastatė kryžių žuvusiems partizanams pagerbti. Kalva atrodo kaip kryžių kalnas. Čia stovi visokių organizacijų ir partizanų giminių kryžiai, skirti šeimų nariams, kurių palaidojimo vieta nežinoma.

Liepos 17 dieną teko didelė garbė dalyvauti Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žūties minėjime Soldino miške (dabar Pšcelnikas). Iš Punsco mane paėmė iš Lietuvos grįžtantis Lietuvos Respublikos ambasados Lenkijoje gynybos atašė plk. ltn. Rimantas Jarmalavičius. Su pulkininku susipažinome, kai prieš daugiau kaip dešimt metų jis mokėsi Kanados kariuomenės Borden stovykloje. Nuvykom pirmiausiai į Ščeciną, kur Lietuvos garbės konsulas Vieslavas Viekšchosis (Wiesław Wierzchos) 9 valandą ryto katedroje buvo užsakęs iškilmingas mišias, per kurias giedojo Lietuvos Mokslų Akademijos mišrus choras. Tragiškam skrydžiui paminėti pamaldas atnašavo vyskupas ir keturi kunigai. Vyskupas pamoksle

išaukštino lietuvių didvyrių, Atlanto nugalėtojų vardą ir apgailestavo, kad garsus žygdarbis tragiškai baigėsi taip netoli tėvynės. Mišiose dalyvavo Lietuvos karininkai, kurių aštuoni dirba NATO Ščecino štabe. Po pamaldų vyskupo pastangomis buvo paruoštos kuklios vaišės, į kurias pakviesti visi. Po trumpo pabendravimo nuvykom į žūties vietą Soldino miške.

Kadangi oras buvo palankus, dalyvavo daug lietuvių iš Ščecino ir iš kitų vakarų Lenkijos vietovių, be to, atstovai iš Lietuvos bei Punsko lietuvių gimnazijos mokiniai ir šios apylinkės lietuviai. Matėsi daug vietos valdžios atstovų. Prie paminklo vietinis kunigas aukojo mišias. Žinoma, lenkų kalba, nes lietuvių kunigo nebuvo. Giedojo tas pats choras, kuris anksčiau pasirodė katedroje. Po mišių prasidėjo įvairių vietos valdžios atstovų sveikinimo kalbos. Labai iškilmingai atrodė pagerbimo vainikų padėjimas. Kadangi buvau apsirengęs šaulio uniforma, kartu su karininkais nešiau padėti jų vainiką. Vainikais tiesiog apstatytas visas paminklas. Jais lakūnų atminimą pagerbė: Lietuvos ambasada, įvairūs vietos valdžios atstovai, Dariaus ir Girėno gimnazija Pščelnike, delegacijos iš Lietuvos, kiti Lenkijos lietuviai ir iš Punsko atvykusieji.

Žolinių atlaidai Punske laikomi didžiausia parapijos švente. Jiems ruošiamasi labai atkakliai. Vainikais išpuošiamą šventovę.

Šventė vyko keturias dienas. Penktadienio vakarą surengtas ansamblio „Jotva“ 65-mečio jubiliejinis koncertas. Jis labai gerai suorganizuotas. Pagerbti visi anksčiau ansamblyje dalyvavę šokėjai. Pristatyti dar gyvi esantys pirmaisiais ansamblio gyvavimo metais šokę Julija Stokeliūnaitė-Ustachienė ir Juozas Kalinauskas. Visiems buvusiems „Jotvos“ dalyviams įteiktos gėlės ir atminimui skirti žymenys.

Šeštadienio vakarą koncertavo ansamblis „Džentelmanai“ iš Plungės. Sekmadienį šalia mišių vyko

tautodailės mugės atidarymas. Mugėje galima buvo nusipirkti vietos ir iš Lietuvos atvykusių menininkų kūrinių. Ji veikė ir per Žolinių atlaidus, pirmadienį.

Didžiausias sekmadienio popietės renginys buvo Duonos, medaus ir pieno šventė Šilainėje prie Seivų ežero. Čia buvo galima pamatyti, kaip kepama duona, spaudžiami sūriai, mušamas sviestas, kopiamas medus, rūkomos žuvis, spragilais kuliami rugiai ir girnomis malami grūdai. Galėjome visų gaminių paragauti bei pasivažinėti arkliais pakinkytomis brikelėmis. Vakare vyko grupės „Tautinis brandas“ iš Lietuvos koncertas.

Pirmadienį, rugpjūčio 15-ąją – Žolinių atlaidai, pagrindinė šventės dalis. Kiekvienas kaimas nupina derlinių vainiką, daugiausia iš javų šiaudų ir varpų. Tai neapsakomo grožio menas. Pasirenkamos įvairios temos. Prieš mišias derlinių vainikai sudedami ant šventovės laiptų, pašventinami ir vėliau iškilmingai nešami procesijoje. Pagrindinėse mišiose dalyvauja daug dvasininkų iš aplinkinių parapijų, o daugiausia – kunigų iš Lietuvos. Šventovėje netilpę žmonės stovi šventoriuje. Procesijoje aplink bažnyčią nešamos visos bažnytinės vėliavos, altorėliai, derlinių vainikai ir kitokia bažnytinė atributika. Choro įspūdingas giedojimas tiek per mišias, tiek per procesiją sukelia šventinę nuotaiką. Po bažnytinio apeigų vyksta

tautodailės mugė, kurios metu prie šventoriaus pastatytoje scenoje pasirodo įvairūs meno kolektyvai. Vakare prie Punsko lietuvių kultūros namų nuo 18 valandos iki vidurnakčio ar ir ilgiau koncertuoja įvairūs atlikėjai iš Lietuvos. Šiomet vakaro programoje pasirodė septyni ansambliai ir kapeļos. Vėlyvą naktį, kai jau gerai sutekę, galima grožėtis fejerverkais, arba sprogstančių šviesų festivaliu.

Vasara buvo prasmingai praleista, per devynias pobūvio savaites daugelyje gerų renginių dalyvauta ir visi paliko gerus prisiminimus. Nuostabą kelia, kad lietuviškas Suvalkų trikampis skleidžia lietuviškumą, kuriuo net iš Lietuvos besilankantys stebisi.

Punskečių pastatytas kryžius Kalniškės miško kautynių kalvoje

Iš asmeninio albumo

Iš Punsko licėjaus istorijos

Pranešimas skaitytas minint Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus jubiliejų

MARYTĖ ČERNELIENĖ

2016 metai – Punsko licėjui jubiliejiniai. Ta proga pažvelkime į praeitį, laikus prieš šešiasdešimt metų. Pamąstykime, kiek daug reikėjo pastangų, kad licėjus pradėtų darbą ir išsilaikytų.

Be pradinių lietuviškų mokyklų nebūtų ir licėjaus. Trumpai prisiminkime lietuvių švietimo pradžią krašte. O vėliau susipažinkim su licėjaus kūrimo darbais ir pastangomis jį išlaikyti. Dabartiniam jaunimui, manau, sunkiai įsivaizduojami laikai. Žmonėms reikėjo išmokti gyventi komunistų ideologizuotomis ir saugumo persekiojimo sąlygomis. Nebuvo nei automobilių, nei telefonų, bet reikalui esant žmonės susirinkdavo, susiburdavo.

Apie 1950 metus komunistinės Lenkijos valdžia pradėjo modifikuoti valstybės politiką tautinių mažumų atžvilgiu. Nors tie pakitimai buvo labai riboti, tačiau lyginant su ankstesniu laikotarpiu, tai buvę šio tokio palengvėjimo metai. 1950-aisiais Švietimo ministerijoje buvo įkurtas Mokyklų skyrius, kuris užsiėmė tautinių mažumų mokyklų organizavimo reikalais.

1951 metais Punsko krašte, o vėliau ir kai kuriose Seinų krašto mokyklose buvo pradėta mokyti lietuvių kalbos kaip dalyko. Po metų, 1952-aisiais, Punsko krašte organizuojamos pirmosios klasės lietuvių mokymo kalba. Darbas tose mokyklose buvo labai sudėtingas, trūko patalpų, vadovėlių, mokymo priemonių ir mokytojų. Dauguma kaimo

mokyklų veikė ūkininkų gyvenamuosiuose namuose.

Trūko ne tik lietuvių kalbos mokytojų, bet apskritai mokytojų. Negausios mūsų krašto inteligentų gretos saugumo sumetimais ilgą laiką po karo turėjo slapstytis. Vlada ir Jonas Pajaujai, pakeitę pavardę, gyveno Lenkijos vakaruose, Zielionoje Guroje, Olesnicoje, Venclavicoje netoli Inovroclavo, ir tik 1957 metais sugrįžo į savo kraštą. Jonas Stoske-liūnas nuo 1949/50 mokslo metų įsidarbino Elko vidurinėje mokykloje, anksčiau slapstėsi savo tėviškėje Kampučiuose, nuo 1953 metų rugsėjo įsidarbino Navinykų mokykloje. Juozas Vaina – Suvalkuose, dirbo žemės ūkio išdininku, buhalterio pagalbiniu ir nuo 1950 metų Suvalkų mokyklose. Jie savaime krašte anais laikais dirbti negalėjo.

Dirbti mokyklose, kur lietuvių kalbos buvo mokoma kaip dalyko, o vėliau mokyklose, kuriose mokyta lietuviškai, sutiko mokytojai be kvalifikacijų, baigę kelias pradinės mokyklos klases, savamoksčiai, tautiškai susipratę, šviesesni kaimo žmonės, suprasdami, kad jeigu nebus lietuvių mokytojų mokyklose dirbti, jas uždarys ir pavers lenkiškomis. Jiems atostogų metu buvo organizuojami trumpi lietuvių kalbos

kursai Miedzešine ir Bielsk Podlaski. Krašto lietuviai nuo pat pradžių lietuviškomis mokykloms skyrė daug dėmesio. Stengėsi, kad vis daugiau vaikų mokytųsi lietuviškai. Jie gerai suprato, kad tik mokykla gimtąja kalba gali išugdyti sąmoningą tautietį, kuris norės ir sugebės atsispirti asimiliacijai.

Po Stalino mirties režimas šiek tiek sušvelnėjo. Oficialiai valdžia

Marytė Černelienė

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

deklaravo, kad sudarys sąlygas mokyklų plėtrai, leis organizuoti kultūrinę veiklą. Tačiau toji veikla galėjo būti tik tautinė forma, turiniu komunistinė ir atitinkanti to laikmečio standartus. Ir lietuviai greitai pajuto, kad savarankiška, nepriklausoma veikla neįmanoma.

1953 metais moksleivių, kurie baigė Punsco ir Krasnavo valsčių pradinės mokyklas, tėvai kreipėsi į Suvalkų apskrities tarybos prezidento Švietimo skyrių, Švietimo ministeriją, prašydami įkurti Punsco bendrojo lavinimo licėjų lietuvių dėstomąja kalba. Pateikė ir būsimų moksleivių sąrašą. Pagrindinis šios idėjos iniciatorius ir mokyklos organizatorius buvo lituanistas, prieškarinio Kauno Vytauto Didžiojo universiteto absolventas Jonas Stoskeliūnas. Jį rėmė tuometinė krašto lietuvių visuomenė, sąmoningi ūkininkai.

Drąsus tai sumanymas. Vidurinei mokyklai Punske sąlygų nebuvo, tik didelis noras, net, sakyčiau, aistra. Kokia sritis bebūtų, jeigu dirbama su aistra, neįmanomi dalykai dažnai tampa įmanomais ir darbus lydi sėkmė.

Visokiais būdais buvo delsiama spręsti šį lietuvių reikalavimą. Valdžia abejojo, ar prisirinks į aštuntąją klasę reikiamas moksleivių skaičius, manė, kad nebus tinkamų patalpų, kad bus didžiulė problema surasti tinkamą pedagogų kolektyvą ir vadovėlius lietuvių kalba. Suvalkų apskrities Lenkijos jungtinės darbininkų partijos (LJDP) komitetas, Apskrities tarybos prezidentas teigė, kad „*dalies lietuvių tautybės piliečių reikalavimas įkurti lietuvišką vidurinę mokyklą dabartiniu metu yra augančio lietuvių nacionalizmo apraiška, kurį kursto lietuvių kilmės inteligentijos dalis*“. Apkaltino krašto lietuvius, kad jie mažiausia apskrityje atiduoda duoklių valstybei, kad izoliuojasi nuo lenkų švietimo ir kultūros. Suvalkų apskrities Švietimo skyriaus viršininkas teigė,

kad aštuntos klasės įkūrimas tą separatizmą dar pagilintų. Reikia pažymėti, kad jokia saugumo instrukcija neapibrėžė, kokia veikla priskiriama nacionalistinei ar su nacionalizmo apraiškomis. Todėl kiekvieną valdžiai nepatinkančią veiklą buvo galima priskirti šiai kategorijai.

Dėl Punsco licėjaus įsteigimo 1953 metais į Balstogės vaivadijos tarybos prezidento Švietimo skyrių kreipėsi lietuvių kalbos mokytojų kursų, kurie vyko Bielsk Podliaski, dalyviai. Jie rašė, kad visuomenei trūksta pajėgų organizuoti tautinį

Krašto lietuviai nuo pat pradžių lietuviškoms mokykloms skyrė daug dėmesio. Stengėsi, kad vis daugiau vaikų mokytųsi lietuviškai. Jie gerai suprato, kad tik mokykla gimtąja kalba gali išugdyti sąmoningą tautietį, kuris norės ir sugebės atsispirti asimiliacijai.

kultūrinį gyvenimą, kad be licėjaus sustos ir pradinio mokymo lietuvių kalba plėtra, kad licėjus per kelerius metus šią spragą užpildytų. Raštą pasirašė kursų vadovas Jonas Stoskeliūnas ir atstovai Juozas Kubilius, Julija Ustachienė bei Juozas Krivonis.

To meto švietimo, partijos valdžia siūlė lietuvišką aštuntąją klasę kurti Seinuose. Šį siūlymą lietuviai iš karto atmetė dėl Seinuose susiklosčiusios labai nepalankios, net šovinistinės lietuvių atžvilgiu aplinkos. Organizatoriai manė, kad tokioje aplinkoje dėl daromo lenkų spaudimo lietuvių vaikai būtų turėję iš mokyklos pabėgti, o antrą kartą prašyti lietuviško licėjaus nebūtų galimybės.

Po daugelio lietuvių pastangų valdžiai neleidus kurti licėjaus Punske, lietuviai sutiko organizuoti lietuviškąją klasę Suvalkų licėjuje, bet neprarado vilties įsteigti Punske lietuvišką licėjų. 1953 metų gruodžio 1 dieną Suvalkų licėjuje pradėjo darbą VIII klasė lietuvių dėstomąja kalba.

Humanitarinius dalykus dėstė Jonas Stoskeliūnas. Jis gavo 14 pamokų, o etatą papildė Navinykų mokykloje. Dėstė lietuvių kalbą, istoriją, geografiją, prancūzų kalbą. Pagalvokim, koks sudėtingas buvo jo darbas. Nebuvę automobilių kaip dabar. Tarp Suvalkų ir Punsco yra per 30 km atstumas. Vienintelė susisiekimo su Suvalkais priemonė – traukinys iš Trakiškių geležinkelio stoties apie 5 valandą ryto, o kitas vakare. Iš Punsco, kur gyveno J. Stoskeliūnas, iki Trakiškių stoties per 3 km, o iš Suvalkų geležinkelio stoties iki licėjaus apie 2 km. Tik didelis idealistas gali ryžtis tokiam darbui. Juozas Vaina turėjo 11 pamokų (matematika, fizika, chemija) ir tuos dalykus dėstė lietuviškai. Likusieji dalykai buvo dėstomi lenkų kalba. Dauguma šios klasės absolventų, baigę vidurinę mokyklą, dirbo pedagoginį darbą, papildė gretas lietuvių mokytojų, kurių šiame krašte labai trūko.

1954/55 mokslo metais VIII lietuviška klasė nesusirinko. 1955/56 mokslo metais vėl bandyta sudaryti lietuviškąją klasę, bet susibūrė 15 moksleivių, todėl jie turėjo tik lietuvių kalbą kaip dalyką.

1955/56 mokslo metais Balstogės vaivadijos Švietimo skyriaus viziatorius, aplankęs pradinės lietuvių mokyklas, ir toliau siūlė lietuvių licėjų steigti Seinuose. Šis sprendimas buvo lietuviams nepriimtinas. Jie daug kartų reikalavo steigti vidurinę mokyklą Punske, bet valdžia nesutikdavo. Lietuviai nepasidavė ir toliau stengėsi, kad vidurinė mokykla būtų įkurta arčiau jų gyvenamos teritorijos, daug kartų rašė švietimo, vykdomajai valdžiai ir partijai, kad steigtų Punske lietuvių licėjų. Pateikdavo būsimų moksleivių sąrašus, siūlė ir mokytojus, kurie sutiko dirbti. Tuo metu surasti tinkamus mokytojus buvo sudėtinga. Ne visi, turėdami darbą kitoje įstaigoje ar mokykloje, norėjo sutikti ir būti įvardinti tuose

sąrašuose dėl netikros, nežinomos ateities, bijojo netekti jau turimo darbo. Tuomet ypač tautinės bendruomenės atstovai visko galėjo tikėtis iš savo viršininkų, imtinai su jau turimo darbo greitu praradimu. Pateiksiu tik vieną pavyzdį. 1956 metų kovo 11 dieną Seinų apskrities lietuviškų mokyklų tėvų komitetai, tarpininkaujant Seinų apskrities tarybos prezidiumui, kartu kreipėsi į Balso togės vaivadijos tarybos prezidiumą, Švietimo ministeriją dėl lietuvių dėstomąja kalba vidurinės mokyklos organizavimo Punske. Tame rašte jie rašė, kad:

- VIII klasę sudarys moksleiviai, kurie baigia šiais metais VII pradinės mokyklos klasę,
- IX ir XI bus perkeltos iš Suvalkų,

• Punkskas yra lietuvių gyvenamos teritorijos centras, todėl mokykloje galės mokytis nepasiturinčių tėvų vaikai, kurie dėl materialinių sąlygų negali mokytis Suvalkuose,

- Punsko valsčiaus tarybos prezidiumas pritaria šios mokyklos steigimui, pažadėjo surasti patalpas mokyklai ir teikti kitą reikiamą pagalbą (tuomet Punsko valsčiaus tarybos pirmininkas buvo lietuvis Antanas Judickas),
- tėvų komitetai įsipareigojo teikti visokeriopą pagalbą darbu, steigti fondą mokymo priemonėms nupirkti,
- pateikė ir mokytojų, kurie sutiktų dirbti Punske, sąrašą. Tai:

- 1) Feliksas Kubilis – II vidurinės mokyklos Suvalkuose direktorius – matematika ir fizika,
- 2) Jonas Stoskeliūnas – Suvalkų vidurinės mokyklos mokytojas, lingvistas – lietuvių, prancūzų ir lotynų kalbos,
- 3) Petronėlė Durtonaitė – Punsko mokyklos mokytoja – lenkų kalba,
- 4) Juozas Vilkelis – Gdanskio

pedagoginės mokyklos IV kurso studentas – biologija ir chemija,
5) Juozas Leončikas – Žvikelių mokyklos vedėjas – sportas.

Tą kreipimąsi pasirašė 37 krašto lietuvių mokyklų tėvų komitetų atstovai.

Reikia paminėti, kad Seinų apskrities tarybos prezidiumas jau tada pritarė siekiui turėti lietuvių dėstomąja kalba licėjų Punske, manė, kad jis darbą galėtų pradėti nuo kitų mokslo metų, ir siūlė tai mokyklai statyti naujas patalpas. Tais metais naujai išrinktos Seinų apskrities tarybos pirmininko pavaduotojas buvo lietuvis Stasys Marcinkevičius iš Žagarių, dirbęs lietuvių kalbos mokytoju Žagarių mokykloje. Tuomet Seinų apskrities LJDP komitetui ideolo-

ginis darbas su lietuviais sunkiai sekėsi. Už tai jį peikė viršininkai. Todėl Seinų apskrities komunistų partijos komitetas visokiais būdais bandė lietuvius patraukti savo

pusen. Tuomet labai nedaug lietuvių buvo partijos nariai. 1953 metais tarp 48 Punsko valsčiaus partijos narių jų buvo 15, tarp 80 Lenkijos jaunimo sąjungos narių – tik 6. Buvo ir tokių lietuvių ūkininkų, kurie atsakė narystės partijoje, pastebėję, kad partija jų reikalų negina ir jiems duotų pažadų nevykdo. 1956 metų gegužės 19 dieną Punsko valsčiaus tarėja Kazimiera Lysakovska (lietuvė) per Seinų apskrities tarybos sesiją pritarė licėjaus steigimui Punske. Argumentavo, kad tarp lietuvių mažai inteligentijos, kad apskrities ir vaivadijos valdžiai nedelsiant reikia spręsti licėjaus statybos problemą.

(*Bus daugiau*)

Vidugirių mokykloje pradėjau dirbti 1952 m. Tada mokėsi apie 100 mokinių. Jie ateidavo ne tik iš Vidugirių kaimo, bet ir iš Pelelių, Navinykų, Agurkių, Tauriškių, Paliūnų, Sankūrų, Vidugirių Būdos, Skarkiškių ar net Bubelių. Kai atėjau į darbą, mokiau V, VI ir VII klasėse lietuvių kalbos, po tris pamokas kiekvienoje klasėje. Lietuvių kalbai buvo vadovėliai iš Lietuvos, tokie socialistiniai. Aš stengiausi atrinkti vertingesnius tekstus, kas buvo bjauriausia, tai neėmiau. Mokiau gramatikos, rašėme diktantus, mokėmės atmintinai eilėraščių.

Mano pirmi geriausi mokiniai tai Ieva Krakauskaitė, Julė Pykytė, Vėrutė ir Algirdas Berneckai. Jie labai gerai mokėsi. Dar buvo labai gabus mokinys Juozas Jonuška iš Vidugirių. Jis labai gerai vaidino. Kai buvo pirmoje klasėje, tai atsakinėjo su antrokais. Tada aš jį perkėliau į antrą klasę. Juozas buvo „nesvietiškai“ gabus. Vėliau baigė aukštąją mokyklą.

Mokiniai buvo mandagūs, manęs klausė. Nors kartą Juozas Berneckas užsispyrė ir nerašė diktanto. Aš jam į dienyną įrašiau dvejetą. Kai Juozas užaugo ir pats buvo mokytojas, tai mane už tai atsiprašė. Mokiniai labai įvairiai mokėsi: vieni labai gerai, kiti silpnai. Vaikams rašiau visokius pažymius, kaip kas užsitarnavo. Tik vieną mokinį palikau toje pačioje septintoje klasėje.

1953 m. mano darbo patikrinti atvažiavo vizitatorius iš ministerijos iš Varšuvos. Per keturias pamokas sėdėjo su tokia inspektore Ševčik (Sze-wczyk) iš Suvalkų. Vizitatoriui mano darbas labai patiko ir parašė už viską penketą: kad labai gerai pamokas vedžiau, kad vaikai gerai moka rašyti, skaityti, deklamuoja eilėraščių, kad mokykla išpuošta. Nuo to laiko atstoję nuo manęs visi inspektoriai.

Dirbdama Vidugiriuose gyvenau pas ūkininkus. Pirmiausia pati, o vėliau ir su vyru – pas Pečiulienę, Jurgio Pečiulio mamą, paskui pas

Vidugirių mokyklos praeities skambučio aidai

Mokytojos Julijos Stoskeliūnaitės-Ustach (g. 1929 m. liepos 14 d.) prisiminimai

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

Malinauskus prie kelio, o dar vėliau Kadziauskų name. Čia turėjom vieną kambarį ir bendrą virtuvę su kitais to namo gyventojais. Iš pradžių, kol nepastatė ant kalno mokyklos, mūsų kambaryje buvo ir mokyklos raštinė. Iš ryto reikėjo skubėt atsikelti, šiek tiek susitvarkyt, nes tuoj sueidavo mokytojai ir trepsėjo kojomis, norėdami nusikratyti purvą ar sniegą nuo batų. Kai pasakydavau, kad dukra miega, tai tik atšaudavo, jog tai tavo vaikas, ne mūsų. Virtuvė buvo

bendra. Tame name gyveno tokie Degučiai, kurie valė dvi klases. Jie iš ryto virė pusryčius, vėliau užkaisdavo bulves kiaulėms, o aš ir vandens neturėjau kada užsivirti. Turėjau tokią žibalinę viryklę, tai ant jos vaikui pieno užvirdavau. Bet nesiskundėm, jauni buvom, tai nebuvo sunku. Įdomus buvęs mūsų gyvenimas.

Prisimenu, kad kartą pas mus apsigyveno ir vizitatorius iš ministerijos. Jam bulvinių blynų prikepėm. Labai jam jie buvo skanūs.

Uždirbom daug ar nedaug, nežinau. Mokytojo alga buvo 410 zł, o tona anglių kainavo 90 zł.

Kai jau pastatė mokyklą ant kalno, tai mano vyras buvo Vidugirių mokyklos vedėjas (direktorius). Jis įdarbino Liškauską, kuris kūrė ir tvarkė. Žmogus turėjo kiekvieną dieną prikūrenti šešias krosnis. Jo žmona jam padėjo klases tvarkyti, nes mokykla buvo didelė. Liškauskai turėjo aštuonis vaikus, tai mes norėjom jiems padėti, ir vyras įdarbino.

Geri, darbštūs buvo žmonės. Dar ir vėliau vis nuvažiuodavom jų aplankyti.

Su manim Vidugirių mokykloje dirbo Boleslovas Ustachas (Bolesław Ustach), Halina Kislo (Halina Kisło), Birutė Tumelytė (Paransevičienė), Lelo (dirbo trumpai, gal pusę metų), Danutė Ščuko (Danuta Szczuko, vėliau Namiotko), Adomas Olševičius (Adam Olszewicz), Onutė Aleksaitė, Genius Petruškevičius. Mokytojams tais laikais valdžia skyrė, kur turi dirbt.

Vidugirių mokykloje aš dirbau penkerius metus. Paskui auginau vaikučius. Iš Vidugirių išsikėlėm į Drozdovą netoli Olecko, ten vyras gavo darbą.

Iš mokyklos albumo

Vidugirių mokyklos mokiniai ir mokytojai. Pirmoje eilėje iš kairės mokytojai Julija Stoskeliūnaitė (Ustach), Bogusław Ustach, Birutė Tumelytė (Paransevičienė)

Seinų kunigų seminarija

ALGIMANTAS KATILIUS

Seinuose stūkso buvusio dominikonų vienuolyno mūrai. Šis architektūrinis ansamblis XIX a.–XX a. pradžioje buvo virtęs Seinų kunigų seminarijos rūmais. Kunigų seminarijos istorija yra neatskiriama Lietuvos kultūrinio ir tautinio paveldo dalis. Dėl to būtina kartkartėmis prisiminti jos veiklos aplinkybes, joje studijavusius asmenis. Seminarijos 190 metų jubiliejus – gera proga tai padaryti.

XVIII a. pabaigoje permainos geopolitiniame žemėlapyje, t. y. Lenkijos ir Lietuvos valstybės padalijimai, lėmė ir bažnytinę administracinę padalijimą. Iš Prūsijai atitekusių Vilniaus, Žemaičių ir Lucko vyskupijų dalių buvo įkurta nauja Vygrių vyskupija. Šios vyskupijos egzistavimo istorija neilga, nes po 1815 m. Vienos kongreso įkurtoje Rusijos imperijai pavaldžioje Lenkijos karalystėje reikėjo pertvarkyti krašto bažnytinę administracinę suskirstymą. Tokiu būdu 1818 m. buvo įkurta Varšuvos arkivyskupija su septyniomis sufraganinėmis vyskupijomis. Viena iš pastarųjų tapo vietoje Vygrių vyskupijos įsteigta Seinų (Augustavo) vyskupija. Tiek Vygrių, tiek ir naujai įkurtai Seinų (Augustavo) vyskupijai priklausė Lietuvos Užnemunė. Dėl to Seinų (Augustavo) vyskupija buvo dvitautė – gyvenama lietuvių ir lenkų. Šių abiejų tautų atstovų Seinų (Augustavo) vyskupijoje buvo maždaug per pusę.

Per neilgą Vygrių vyskupijos laikotarpį nespėta įkurti savos diecezinės kunigų seminarijos, nors dėta pastangų ją turėti. Vyskupija nebuvo likusi visai be kunigų seminarijos, nes

jos teritorijoje veikė Tikocino misinierių vienuolyno seminarija. Joje mokėsi ne tik vienuoliai, bet ruošti ir dieceziniai kunigai. Tačiau Tikocino seminarija neparuošdavo pakankamai kunigų vyskupijos poreikiams ir buvo įsikūrusi jos pakraštyje. Dėl to atvykti joje mokytis iš kito vyskupijos krašto ir ypač iš lietuvių gyvenamos teritorijos buvo sunku. Pateiksime statistikos duomenų. 1821 m. Tikocino kunigų seminarijoje mokėsi 18 klierikų. 1823 m. jau buvo 23 klierikai, iš kurių 7 atvykę iš lietuviškosios vyskupijos dalies. Iš tais metais įšventintų 7 kunigų į lietuviškąją vyskupijos dalį paskirti 2 dvasininkai.

Nuo pat Vygrių vyskupijos įsikūrimo pastoraciniam darbui labai trūko kunigų. Viena iš tokio trūkumo priežasčių buvo ta, kad daug jų pasitraukė iš Prūsijos į likusias už jos ribų vyskupijų dalis, t. y. Vilniaus ir Žemaičių vyskupijas. Kunigų stokai sumažinti buvo pasitelkti vienuoliai, kurie dažniausiai atvykdavo iš Vilniaus vyskupijos, Vygrių bei Seinų (Augustavo) vyskupijose gaudavo iš Romos sekuliarizaciją ir tapdavo dieceziniais kunigais. Tačiau toks dvasininkų komplektavimo būdas atsiliepė jų kokybei išsilavinimo, drausmės ir moralės atžvilgiais. Tai buvo viena iš priežasčių, kurios vertė vyskupijos hierarchus galvoti apie savos diecezinės kunigų seminarijos kūrimą.

Žinoma, buvusių vienuolių išitraukimas į pastoracinį darbą padėjo sumažinti kunigų trūkumą. Kita priežastis, kuri sąlygojo diecezinės kunigų seminarijos steigimą, tai dvasininkų, mokančių lietuvių kalbą ir galinčių pastoracinį darbą dirbti lietuviškojoje vyskupijos dalyje, stoka. Paskatinti jaunuolius iš lietuviškosios vyskupijos dalies vykti į seminariją galėjo jos geografinis priartinimas prie lietuvių gyvenamų žemių.

Istoriografijoje nusistovėjusi data, kad kunigų seminarija Seinuose buvo atidaryta 1826 m. lapkričio 1 d. ir

Algimantas Katilius

Irenos Gaspavičienės nuotr.

veikė iki 1915 m. pavasario, kai dėl Pirmojo pasaulinio karo veiksmų buvo priversta evakuotis į Rusijos gilumą. Tokiu būdu kunigų seminarija Seinuose egzistavo 89 metus. Tiesa, 1918 m. atidaryta jau lietuviška kunigų seminarija, bet 1919 m. rudenį lenkų valdžios buvo ištremta į Lietuvą.

Dabar pažiūrėkime, koks buvo Seinų kunigų seminarijos klierikų kontingentas. 1826–1915 m. klierikų sąrašė užfiksuoti 1196 asmenys. Žinoma, ne visi įstojusieji baigė kunigų seminariją. Pagal turimus duomenis, kunigystės šventimus gavo 826 auklėtiniai. Pažiūrėkime, ar seminarijos įsteigimas etninėse lietuvių žemėse patenkino siekį priimti kuo daugiau klierikų iš lietuviškosios vyskupijos dalies. Jau per 1826 m. rugpjūčio 17 d. laikytą stojamąjį egzaminą iš 29 kandidatų tik 2 buvo lenkai, o kiti lietuviai. Bent taip savo rašte pažymėjo egzaminą priiminėjęs vyskupas sufraganas Augustinas Polikarpas Marciejevskis. Geografiniu požiūriu vyravo kandidatai iš lietuviškų parapijų. Daugiausia, net 4 kandidatai buvo iš Liudvinavo parapijos, po 2 iš Marijampolės, Leipalingio, Rudaminos, Kalvarijos, Naumiesčio (Vladislavovo), o iš kitų parapijų po vieną. Pirmais mokslo metais Seinų kunigų seminarijoje mokėsi 16 klierikų. Nustatyti, kiek lietuvių studijavo per visą seminarijos gyvavimo laikotarpį, galima pasitelkus socialinės ir geografinės kilmės duomenis. Iš visų seminarijos klierikų duomenys apie socialinę kilmę yra 980 asmenų, arba 81,9 % visų įstojusių klierikų. Didžiausia socialinė grupė buvo valstiečiai. Jų mokėsi 80,4 %, bajorų buvo 15 % ir visai nedaug miestiečių – 4,6 %. Geografinės kilmės duomenys yra apie 910 asmenų, arba 76 % bendro klierikų skaičiaus. Susumavus visus duomenis apie Seinų kunigų seminarijos klierikų geografinę kilmę pagal parapijas ir gminas, galima teigti, kad žymiai daugiau klierikų stėjo iš Seinų (Augustavo) vyskupijos lietuviškosios

dalies: Naumiesčio (Vladislavovo), Marijampolės, Vilkaviškio, Kalvarijos, Seinų dekanatų. Iš šio regiono atvyko mokytis 687 klierikai ir tai sudaro 75,5 % bendro 910 asmenų skaičiaus. Daug mažiau jų atvyko iš lenkiškosios vyskupijos dalies, t. y. 178 (19,6 %) klierikai. Iš už vyskupijos ribų atvyko 45 (4,9 %). Kandidatų gausa ypač išsiskyrė Zėnavykijos regionas: Griškabūdis, Naumiėstis, Sintautai. Šiek tiek mažiau stėjo iš Marijampolės ir Vilkaviškio apylinkių. Pagal socialinius ir geografinius požymius galime nustatyti etninę priklausomybę, arba tiksliau – klierikų gimtąją kalbą, atsineštą iš tėvų namų. Turėdami galvoje, kad valstiečių kilmės asmenis galime laikyti etniniais lietuviais, o bajorus ir miestiečius – lenkais. Žinoma, tokios taisyklės taikyti šimtu procentų negalime. Buvo ir išimčių. 1826–1903 m. Seinų kunigų seminarijoje vyraujant iš etninių lietuviškų parapijų kilusiems valstiečių kilmės asmenims, galėjo būti į ją įstoję 80 % ar 81 % lietuviškai kalbančių asmenų, t. y. etninių lietuvių. Kalbėti apie 1904–1914 m. Seinų kunigų seminarijos laikotarpį lengviau, nes yra išlikę 1904–1908 m. oficialūs duomenys apie klierikų tautinę priklausomybę. Šiuo laikotarpiu lietuvių mokėsi 55,5 %, lenkų – 43,6 % ir vienas (0,9 %) laikė save baltarusiu. Pastaraisiais seminarijos gyvavimo metais stengtasi subalansuoti lietuvių ir lenkų tautybių klierikų skaičių, t. y. kad abiejų tautų būtų per pusę.

Prieš stodami į seminariją dauguma kandidatų buvo mokėsi vidurinėse mokyklose ir baigę keturias klases, kaip to reikalavo civilinės valdžios nuostatai. Iš gimnazijų daugiausia stėjo iš Marijampolės, bet buvo ir iš Suvalkų bei Lomžos. Palyginti su Vilniaus ir Žemaičių vyskupijų kunigų seminarijomis, Seinų kunigų seminarijoje mažai mokėsi klierikų, kurie buvo išlaikę egzaminus vaistinės mokinio pažymėjimui gauti.

Visas mokslas organizuotas ir

vidaus gyvenimas vyko pagal seminarijos statutą ir nustatytą dienotvarkę. Seminarijoje buvo dėstomos dvasininko profesijai pasirengti reikalingos disciplinos: teologinės ir bendrojo lavinimo (neteologinės). Daugiausia dėmesio skirta teologinių disciplinų dėstymui: dogminei teologijai, moralinei teologijai, pastoracinei teologijai, Šventajam Raštui, Bažnyčios istorijai, bažnytinei teisei, homiletikai, liturgikai. Iš neteologinių disciplinų daugiausia dėmesio skirta lotynų kalbai, nes ši kalba seminarijoje buvo dėstoma. Čia taip pat dėstyta lenkų kalba ir literatūra, o nuo 1904 m. lietuvių kalba. Pirmuoju lietuvių kalbos mokytoju buvo paskirtas Juozapas Laukaitis, kuris, be kita ko, nuspelnęs Lietuvos kalbotyrai. Vienas jo nuopelnų – organizavo poterių reformą. J. Laukaičio rūpesčiu buvo sudaryta Poterių komisija, į kurią, be jo paties, įėjo kunigai Aleksandras Dambrauskas-Adomas Jakštas ir Alfonsas Petrulis. 1909 m. jis sukvietė į Seinus kalbininkus: Joną Jablonskį, Kazimierą Būgą, Juozą Balčikonį ir Jurgį Šlapelį, kurie porą mėnesių svarstė bendrinės ir ypač bažnytinės kalbos problemas. Savo politinius ir kultūrinius siekius kunigų edukacijos procese civilinė valdžia stengėsi įgyvendinti per „rusiškų disciplinų“ – rusų kalbos ir literatūros, tėvynės istorijos ir geografijos – dėstymą. Šių disciplinų dėstymas buvo įvestas 1864 m. Iš pradžių jas dėstė kunigas, o vėliau pasauliečiai dėstytojai. Per visą seminarijos egzistavimo laikotarpį buvo dėstoma filosofija. Vienu ar kitu metu seminarijoje dėstytos visuotinė istorija, matematika, geografija, pedagogika, fizika, gamtos mokslai. Rūpintasi mokslo kokybės gerinimu: ilginant studijų laiką (XX a. pradžioje studijuota 6 metus), didinant dėstomų dalykų skaičių bei plečiant žinių apimtį. Mokymo tikslais seminarijoje veikė biblioteka.

(*Bus daugiau*)

Puiki išvyka

TERESĖ JONUŠKIENĖ

Šiomet rugsėjo mėnuo buvo ypatingai gražus. Pirmos mokslo metų savaitės labiau priminė šiltą vasarą negu lietingą rudenį.

Mokiniai, kurie mokosi lietuvių kalbos Punske, Seinuose, Vidugiriuose, Pockūnuose ir Suvalkuose, jau šiais mokslo metais turėjo galimybę išvykti į Lietuvą. Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas ir jo pagalbininkai suorganizavo jiems ekskursiją į senąsias Lietuvos sostines.

Išvykome rugsėjo 30-osios ankstyvą rytą. Pirmiausia nuvažiavome į Kernavę. Čia mus sutiko muziejaus darbuotoja. Ji papasakojo apie miestelio praeitį. Paskaita buvo labai įdomi, nes galima buvo ne tik pasiklausyti, bet ir pasižiūrėti filmų iš įvairių laikotarpių. Matėme daug radinių: indų, papuošalų, ginklų ir padargų likučių.

Po paskaitos nuėjome lankyti piliakalnių. Jie aukšti ir statūs, tad vaizdai atsivėrė nuostabūs, neeiliniai. Šalia plaukianti Neris, jos banguojanti vaga traukė mūsų akis. Šlaitai, apaugę medžiais, pabrėžė upės grožį. Medžių lapai, jau padažyti

geriausio dailininko ranka, sukėlė neužmirštamus jausmus. Kopti iš piliakalnio į piliakalnį (jie buvo vienas šalia kito) taip pat buvo įspūdinga ir labai įdomu. Mokiniams netrūko smalsumo, jie kopė labai noriai.

Kupini įspūdžių, prisikvėpavę deguonies, kiek pailsėjome autobuse, kuris mus vežė į Kauną. Mokiniai važiuodami šnekučiavosi, pasakojo savo įspūdžius ir džiaugėsi, kad galėjo pamatyti tokius vaizdus.

Kaune mūsų laukė skanūs pietūs, kuriuos moksleiviai mielai suvalgė. Po pasivaikščiojimo viskas buvo be galo skanu.

Po pietų trupučiuką atsikvėpę nuvažiavome į zoologijos sodą. Čia išvykos dalyviai labai susidomėję,

smalsaudami apžiūrinėjo gyvūnėlius. Niekam netrūko energijos. Mokiniai galėjo taip pat pabėgioti, pavaikštinėti. Laikas labai greitai prabėgo. Diena pamažu slinko į pabaigą ir reikėjo važiuoti namo.

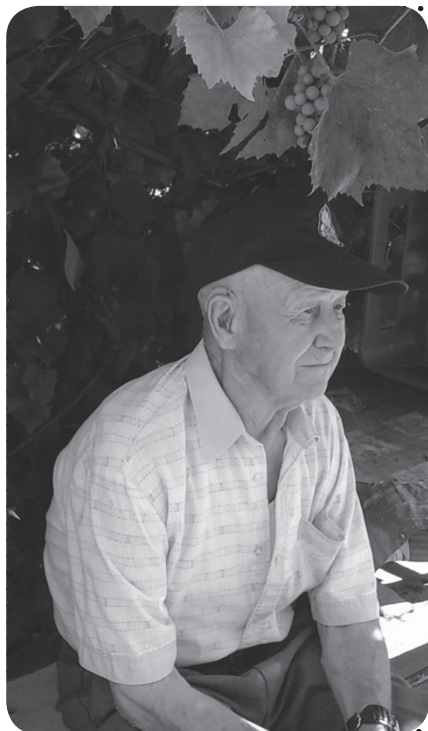
Ši išvyka buvo labai įdomi ir reikalinga. Ne tik praturtėjome žiniomis apie Lietuvos praeitį, bet ir užsiėmėme naujos pažintys ir draugystės. Mokiniams tai buvo gera gyvenimo pamoka. Tą dieną žvelgėme toliau, siekėme aukščiau ir džiaugėmės būdami kartu.

Visi ekskursijos dalyviai nuoširdžiai dėkojame už šią nuostabią išvyką Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovui ir jo pagalbininkams.

Ekskursijos dalyviai

Onutė Samulevičienės nuotr.

*Tarytum ažuolas stiprus ir ištvermingas,
Tarytum medis žemėje esi.
Žmogus gyvena, kad jis būtų reikalingas,
Kad jo darbais gėrėtųsi visi.
90 kartų obelys žydėjo,
90 buvo vasarų kartu...*

Lapkričio mėnesį **Serginas Kuosa**
švenčia savo 90 gimtadienį.
Garbingo jubiliejaus proga linkime
Jam geros sveikatos, stiprybės ir
ilgų gyvenimo metų.

*Žmona, vaikai, anūkai ir
visa giminė, gyvenanti Lietuvoje,
Lenkijoje, Anglijoje,
JAV ir Kanadoje*

*Džiaugiamės didele ir gražia
Judviejų švente,
neišsenkančia meile ir pagarba
vienas kitam.*

*Tad linkime:
Laikykites kaip medžiai vienas kito
Visom šakom ir širdimi.
Tegul po kojom žvaigždės krinta
Ir dega širdys ugnimi.*

Prieš 20 metų spalio 12 d.
Dalia ir Romas Šliaužiai
sumainė aukso žiedus.
Porcelianinių vestuvių proga
sveikina ir giedros ateities linki

Sūnūs, tėvai ir broliai su šeimomis

PARDUODAME AKMENS ANGLĮ patraukliomis kainomis.

Perkant daugiau kaip 4 tonas tonos kaina 550 zl.

Juozas Zubavičius, Seinai, Konarskio g. 4, tel. 606 459 579, 87 5173 137

Dėl bitininko **a. a. Petro Jakčinsko**
iš Agurkių
mirties šeimai ir artimiesiems
užuojautos žodžius skiria

Punsko ir Seinų krašto bitininkai

Dėl tėvelio mirties
nuoširdžius užuojautos žodžius
Onutei Jakčinskaitei, jos sesėms ir
broliui skiria

„Carito“ nariai ir Maldos grupė

2016 metų spalio 1 dieną
į amžinybę iškeliavo
A. A. JANINA ŽILINSKIENĖ
iš Kampuočių
(gimusi 1926 m. sausio 23 d.).

Dėkojame gydytojai Janinai Paranse-
vičienei, seselei Onutei Paznėkienei,
parapijos kunigams, giesmininkams,
kaimynams ir visam Kampuočių kaimui, „Sodo“ savininkui
Petruui Krakauskui, Aleksų laidojimo namams.
Širdingai ačiū už aukas, malda, užuojautos ir paguodos
žodžius.

**Sūnūs Vincas su dukra ir Vitas su šeima,
dukros Danutė su šeima ir Marytė su šeima**

Lietuvos žiniasklaida

2016 10 09 – 10 22

Kaip ir reikėjo tikėtis, žiniasklaidos dėmesio centre šįkart buvo spalio 9-ąją vykę rinkimai į Lietuvos Respublikos parlamentą. Tiksliau, jų pirmasis turas, kai buvo balsuojama ir už partijas, ir už atskirus kandidatus. Aptarinėti rezultatai, prognozuotos partijų galimybės antrajame rinkimų ture, dėlios galimos partinės koalicijos.

Rinkimai dar kartą parodė, jog politinio pobūdžio prognozėmis Lietuvoje nelabai galima pasitikėti. Prieš rinkimus politikos ekspertai prognozavo, kad tarp partijų nugalės dabar valdžioje esantys socialdemokratai (LSDP), vadovaujami premjero Algirdo Butkevičiaus. Vis dėlto LSDP pagal pirmajame ture laimėtus mandatus liko tik trečioje vietoje, nusileidę Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai (LVŽS) ir nugalėtojams Tėvynės sąjungai-Lietuvos krikščionims demokratams (TS-LKD).

Nepasitvirtino ir prognozės dėl rinkėjų aktyvumo – rinkimuose dalyvavo pusė rinkėjų. O kaip rašė portalas „Jūsų Panevėžys“, nykiausia Lietuvoje rinkimų dieną buvo viena Panevėžio rajone esanti apylinkė: ten iš 227 rinkėjų iki vidurdienio nebuvo pasirodęs nė vienas. „Jei sulauksim per dieną bent dešimties, dvidešimties žmonių, būtų stebuklas“, – kalbėjo rinkimų apylinkės komisijos nariai.

Iš politikos senbuvų labiausiai nepasisekė dviem dabartinės valdančiosios koalicijos partneriams – Darbo (DP) bei „Tvarkos ir teisingumo“ (TTP) partijoms. Jų lyderiai – Valentinus Mazuronis ir Rolandas Paksas – pareiškė atsistatydinantys iš vadovų pareigų.

Apie tai „Lietuvos žiniuose“ politologas Saulius Spurga rašė: „Skubotas,

chaotiškas atsistatydinimas užbaigia keliolikos metų epochą, pernešy užsitęsusių laikotarpi, kai minėtos partijos nuolat rinkėjų buvo apdovanojamos sunkiai paaiškinamu nepelnytu palankumu ir buvo ryški Lietuvos politinio spektro dalis.

DP pastaruoju metu patyrė tris smūgius. Pirmasis – įsigalėjęs nuosprendis partijos vadovams „juodosios buhalterijos“ byloje. Antrasis – populiarus lyderio Viktoro Uspaskicho atsistatydinimas. Trečiasis – naujo lyderio V. Mazuronio „nuleidimas“ iš šalies ir jo sprendimas asmeninius interesus iškelti virš partijos interesų, likti šiltoje vietoje Briuselyje ir nevesti partijos Seimo rinkimuose. Rezultatas dramatiškas – partija, kuri prieš ketverius metus gavo daugiausia balsų daugiamandatėje apygardoje, per šiuos rinkimus neįveikė 5 proc. barjero.“

Įdomu, kad V. Mazuronis prieš gerus metus nuo R. Pakso perbėgęs pas darbiečius ir tapęs vadovu žadėjo DP padaryti viena iš lyderių Lietuvos politiniame gyvenime ir puikiai pasirodyti rinkimuose.

Politologas profesorius Mindaugas Jurkynas portale 15 min.lt paskelbtame komentare „Rinkimai į 2016 m. Seimą – pirmos serijos recenzija“ teigė: „Valdantieji pralaimėjo, ryškėja būsimos, greičiausiai centro dešiniųjų koalicijos, valdžios kontūrai. Konservatoriai-krikščionys, valstiečiai ir socialdemokratai yra pagrindiniai šiandienos politiniai veikėjai.

(...) Daugeliui naujiena buvo itin geras valstiečių pasirodymas daugiamandatėje apygardoje ir pirmame ture. Pagrindinis klausimas, ar parama valstiečiams antrame ture bus tokia gausi, ypač miestuose. Žinant, jog antrame ture aktyvumas yra

tradiškai mažesnis, galima tikėtis didesnio konservatorių rinkėjų palaišymo savo kandidatams. Negalima nurašyti ir socialdemokratų, kurie vienmandatėse pasirodydavo stipriai ir turi stiprius administracinius kontroliuojamų savivaldybių resursus.

(...) Nenorinčių dalyvauti rinkimuose pusės rinkėjų skaičius nedžiugina ir tai daug pasako ir apie politinę kultūrą, kurioje piliečiai savo vaidmenį vertina menkai, ir apie partijų įvaizdį, reikšmę ir skvarbą visuomenėje.“

„Štai ir po rinkimų. Partijos pasidalijo pusę Seimo mandatų, ir nors dėl likusio grobio vienmandatėse dar pliektis ir pliektis, burtas mes-tas, valdžios kontūrai ryškėja, – portale delfi.lt apie įmanomas koalicijas naujajame parlamente rašė Rimvydas Valatka. – Naujoji Lietuvos valdžia = valstiečiai + konservatoriai? Tikriausiai taip. Kad ir ką R. Karbauskis (LVŽS vadovas – red.) bekalbėtų apie Seimo narius, kurie negalės būti ministrais, ar apie naują valdančiąją koaliciją, kurioje galėtų dirbti visi, įskaitant socialdemokratus.

(...) Dvylika metų po įstojimo į ES mūsų valdžia dar galėjo taip elgtis – numojant ranka, kad ES paramos pabaiga, kaip ir tautos išmirimas, dar labai toli. Arba nukertant: „Nesąmonės!“ Vakar ant stalo pastatytas paskutinis ketverių metų smėlio laikrodis. Iš jo ką tik išbyrėjo pirmosios smiltys. Mąstykite prasidėjusios ketvirtosios pramonės revoliucijos terminais. Jeigu galite. Jei valdžios mąstymas nesikeis, 2020 m. Lietuvoje – dar labiau atsilikusioje nuo pažangiausių Vakarų šalių – jau gyvens tik 2,67 mln. žmonių. O nuo mūsų balsų, išskyrus vieną kitą korekciją per antrąjį turą vienmandatėse, jau

kaip ir niekas nebeprisiklauso. Savo kalbą jau pasakėme. Vakar. Viskas priklauso nuo kokių 80 būsimo Seimo narių. Kurie sudarys Seimo daugumą, taps ministrais. Ar kardo ir žagrės sąjunga – net jei visi ten „normalūs“ – pajėgi per ketverius metus bent suvokti grėsmes Lietuvai?“

Šie rinkimai, panašu, paskutiniai daugiau nei du dešimtmečius Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) vadovaujančiam Zenonui Vaigauskui. Jau ir anksčiau būdavo siūlymų keisti VRK vadovą, bet šimet tikriausiai taip ir įvyks, nes daugumą politologų, politikų ir žurnalistų pribloškė rinkimų rezultatų skelbimas.

VRK šiemet iš pagrindų atnaujino savo informacines sistemas, pati pasirinkdama lyg ir geresnį paslaugos teikėją, kuris kainavo 5 mln. eurų. Tačiau, kaip rašė 15 min.lt, „rinkimų rezultatų skelbimas bloškė Lietuvą laiku atgal. Vietoj oficialių rezultatų, žiniasklaidoje ilgą laiką mirgėjo tik neoficialiais kanalais gauti skaičiai ir partijų štabus pasiekiantys skaičiai iš kai kurių apygardų. Kai rezultatai galų gale pasirodė VRK puslapyje, tai buvo chaosas. Dalies duomenų sistemoje nebuvo, nors turėjo būti. Dalis suskaičiuotų balsų nebuvo rodoma“.

Kaip paaiškėjo, naujoji sistema ne tik „lūžinėjo“, bet ir tinkamai neapsaugojo asmeninių rinkėjų duomenų. Dar keletą valandų po balsavimo pabaigos kiekvienas norintis galėjo susirinkti duomenis apie rinkimuose dalyvaujančius Lietuvos piliečius – jų vardus, pavardes, gimimo metus ir adresus.

„Kaip lietuviai balandžių paštą išrado“. Taip pavadintame komentare lrytas.lt su sarkazmu apie tai rašė: „XXI amžiaus pradžioje miškingose lietuvių gyvenamose Rytų Europos lygumose dar buvo laikomasi senovinių ritualų. Suaugę genties atstovai lietingais rudens sekmadieniais lįsdavo į specialias apeigines būdas ir kryželiu žymėdavo apskritimą. Viskas ten buvo neblogai, tik štai bėda – lietuviams sunkiai sekėsi suskaičiuoti

tuos kryžiukus, o galų gale suskaičiavus – pranešti rezultatą visiems balsuotojams. Maždaug tais laikais panašūs dalykai vykdavo ir kitose gentyse, tik jos skaičiuoti mokėjo daug geriau. Antai Britų salos, referendume pasiuntusios po perkūnais visą likusią Europą, popierius suskaičiavo per 7 valandas. Kiti užtrukdavo irgi panašiai. Lietuviams sekėsi prasčiau. Gal dėl to, jog skaičiuotojų artelei vadovauti prieš 22 vasaras paskirtas Pirmininkas buvo ramus kaip Zen budistas, garsėjęs pomėgiu prieš vidurnaktį netikėtai pasirodyti nekantraujančiai miniai ir pranešti, kad kol kas neturi ką pranešti.“

Ko gero, ir pats VRK vadovas, iš visų pusių sulaukęs negailestingos kritikos, suprato, kad šie rinkimai jam paskutiniai. „Manychiau, kad mano kadencija baigėsi. Šią sekundę to daryti negalėčiau, nes reikia pasirūpinti, kad būtų pabaigti skelbti rezultatai, o paskui reikia tą klausimą skelbti ir neatidėlioti“, – kitą dieną po rinkimų surengtoje spaudos konferencijoje žurnalistams kalbėjo Z. Vaigauskas.

Pastarosiomis dienomis monotonišką rinkimų temą žiniasklaidoje pagyveno vienas garsus gydytojas, buvęs Kauno klinikinės ligoninės vadovas profesorius Juozas Pundzius, kaip TS-LKD kandidatas, išėjęs į antrąjį rinkimų turą Kaune. Mat žurnalistai „atkasė“, jog J. Pundzius savo pajamų deklaracijoje nurodė, kad paveldėjo iš savo tėvo turto už 1,5 milijono eurų. Iš jų – 752 tūkst. eurų piniginių mislėšomis.

Žurnalistams kilo įtarimų, jog taip bandoma legalizuoti neteisėtai gautas pajamas.

„Lietuvos rytas“ paklausė J. Pundziaus, iš kur jo tėvas, daugelį metų dirbdamas Plungės ligoninės vieno skyriaus vedėju, taip praturtėjo, jeigu viešai yra deklaravęs daug mažesnę turtą. Profesorius iš pradžių tikino, kad tokie skaičiai smarkiai prasiilenkia su tikrove. Vis dėlto vėliau jis pripažino pats klydęs.

15min.lt susisiekė su J. Pundziumi ir pasiteiravo, iš kur jo tėvas Aloyzas Pundzius gavo tokią pinigų sumą. „Man tai buvo staigmena. Nežinojau, kad mano tėvas turi tokius pinigus. Galėjau paprasčiausiai nerodyti jų ir viskas. Tai tiek“, – sakė pašnekovas.

Apie netyčia iš kažkur atsiradusius tūkstančius eurų su J. Pundziumi LRT televizijoje kalbėjo žurnalistas Edmundas Jakilaitis.

– *Pabandykite logiškai paaiškinti, iš kur jūsų tėvas, dirbęs Plungės ligoninės tuberkuliozės skyriuje, galėjo sutaupyti beveik milijoną litų?* – pašnekovo klausė žurnalistas.

– *Jis dirbo skyriaus vedėju ir buvo labai darbštus. Dirbo ir dviem, ir trimis etatais 60 metų. Tais laikais buvo galima.*

– *Pone Pundziau, bet tai skamba juokingai.*

– *Suprantu. Tėvas 60 metų dirbo gydytoju, tai ilgas laikotarpis. Jis buvo labai taupus. Tai galėtų būti vienas šaltinių. O kitas šaltinis – mano seneliai, kurie buvo turtingi. Šeimai ir tėvui per šį laikotarpį kažkaip pavyko išsaugoti sukauptas vertybes, vertingus daiktus, kurie buvo nuo nepriklausomybės laikų.*

Pokalbio pabaigoje žurnalistas profesorius paklausė, ar jis, būdamas žiūrovo vietoje, patikėtų papasakota pinigų atsiradimo istorija.

– *Įrodymų aš šiandien neturiu, galiu tik spėlioti, kaip tas turtas buvo išsaugotas ir kaip jis virto pinigais. Gerbdamas tėvo atminimą nenoriu to aptarinėti. Faktas, kad pinigai paveldėti, – atsakė pašnekovas.*

Istoriją su paveldėtais tūkstančiais svarstė ir TS-LKD Priežiūros komitetas. Jo pirmininkas Valdas Benkunskas žurnalistams pranešė, jog J. Pundzius šalinamas iš partijos. „Pateikti atsakymai mūsų užduotus klausimus ir į tuos klausimus, kuriuos pateikė visuomenė, šiandien nebuvo pakankami. Mes neįsitikinome, kad ta versija, kurią pateikė ponas Pundzius, yra reali ir įtikinama.“